

**Minuta reuniunii
Comitetului de Monitorizare al Programului Regional Sud-Est 2021-2027
21-22 noiembrie 2023, Focșani**

Ziua 1- 21 noiembrie 2023

A patra reuniune a Comitetului de Monitorizare (CM) al Programului Regional Sud-Est 2021-2027 a avut loc în perioada 21-22 noiembrie 2023, la Focșani.

La reuniune au participat membri, observatori și invitați ai CM, conform listei de prezență atașate, ședința fiind statutară.

În deschiderea reuniunii au luat cuvântul: dna Luminița Mihailov, președinte al CM, director general al ADR SE, domnul Cătălin Dumitru Toma, președinte al Consiliului Județean Vrancea, domnul Krzysztof Kasprzyk, Șef adjunct al Unității pentru România și Croația, Direcția Generală Politică Regională & Urbană, Comisia Europeană, domnul Cristi Valentin Misăilă, primar al municipiului Focșani și domnul Ionuț-Florin Pucheanu, primar al municipiului Galați.

În cuvântul de deschidere, domnul Catalin Toma, președinte al Consiliului Județean Vrancea, și-a exprimat satisfacția organizării și a găzduirii reuniunii în Județul Vrancea, le-a mulțumit participanților pentru prezență, le-a urat bun venit, a salutat prezența domnului Krzysztof Kasprzyk și a doamnei Mariana Iusco, manager Program din cadrul DG REGIO, a prezentat în câteva cuvinte sugestive investițiile și atracțiile județului Vrancea și convingerea că dezbaterile reuniunii și fondurile europene accesate, utilizate cu chibzuință, prin efortul guvernului, prin efortul administrațiilor locale, vor dezvolta comunitatea din Județul Vrancea și din Regiunea Sud-Est.

În continuare, dna președinte al CM l-a rugat pe domnul Kasprzyk să adreseze câteva cuvinte.

În cuvântul de deschidere, dl Kasprzyk și-a exprimat bucuria de a se afla în județul Vrancea, al cărui specific îl descoperă, împreună cu membrii CM pe care deja îi cunoaște și speranța că, în urma reuniunii în care se vor discuta mai multe apeluri de proiecte, reprezentanții primăriilor și ai consiliilor județene vor depune documentațiile, vor implementa proiecte ambițioase și realiste și vor realiza investiții pentru viitor. Acesta a completat, amintind necesitatea de a discuta în cadrul reuniunii etapizarea anumitor proiecte care au fost începute în perioada de finanțare precedentă, dar care trebuie finalizate în actuala programare, mergând pe ideea de bază că ceva ce a fost început nu trebuie irosit și că trebuie găsite soluții bune pentru a putea continua aceste investiții; de asemenea, a menționat că pentru finalizarea acestor proiecte nu vor fi noi fonduri disponibile, ci vor fi mai puțini bani pentru alte investiții. Acesta a îndemnat la flexibilitate persoanele responsabile pentru aceste proiecte, astfel încât să se utilizeze cât mai mult din fondurile disponibile până la sfârșitul anului 2023, în funcție de progresul respectivelor proiecte, argumentând că fiecare euro care este cheltuit până la finalul anului, înseamnă mai mulți euro care vor rămâne pentru programul următor, pentru proiecte care au fost deja discutate în prealabil și care au nevoie de fonduri.

Dl Kasprzyk a spus că investițiile trebuie continuate, doamna Mihailov urmand sa faca prezentarea pentru proiectele care sunt etapizate, pentru care vor fi aceleași condiții generale de contractare, abordarea generală fiind următoarea: continuarea implementării proiectelor în condițiile contractuale existente, în măsura în care acest lucru este posibil și pentru autoritățile locale, să nu existe proceduri excesive în acest sens, însă cu o excepție la acestea, respectiv pentru aplicarea principiului DNSH ("Do no significant harm" - "A nu prejudicia în mod semnificativ"), într-o măsură rezonabilă în funcție de stadiul de implementare a proiectului.

Acest principiu, a continuat dl Kasprzyk, presupune măsuri compensatorii pentru mediu, însă acesta a spus că are încredere că pentru majoritatea proiectelor, nu va exista vreo diferență căci unele exigente erau deja prezente la contractarea inițială și că va trebui văzut în practică modul în care va funcționa.

Dl. Kasprzyk a dorit să menționeze că proiectele etapizate vor fi implementate conform regulilor Programului în cadrul căruia au fost contractate inițial, aspect ce va fi inclus în modificările de Program ce se vor transmite Comisiei Europene, astfel încât să fie clar pentru toată lumea, inclusiv pentru auditori.

Dl Kasprzyk a adăugat, în ceea ce privește proiectele etapizate, este foarte important să nu fie oprită implementarea proiectelor și că aceasta trebuie făcută cât se poate de repede, nu pentru că așa dorește sau urmărește Comisia, ci pentru cetățenii care vor să vadă rapiditatea acestor rezultate, rezultate care să răspundă cererilor lor. Acesta a continuat, spunând că scopul prezenței sale este de a ajuta cu privire la procedurile de lucru, în calitate de observatori din partea Comisiei și că fondurile europene, fondurile pentru dezvoltare regională ale Uniunii Europene, sunt pentru această regiune și sunt gestionate de decidenții din această regiune, rolul decidenților din regiune fiind de a stabili prioritățile, de a identifica problemele și de a propune soluții de îmbunătățire a criteriilor, ambițioase și realiste.

Dânsul a conchis că acesta este și rolul CM, pentru că membrii știu cum funcționează proiectele și că partea de estimare a costurilor, proceduri de achiziție, planificarea activităților etc sunt extrem de importante și Comisia așteaptă de la membrii CM să sublinieze riscurile, să le semnaleze, să fie puse în discuție în cadrul reuniunii.

Dl . Kasprzyk a amintit că dumnealui vine din sfera de implementare a proiectelor și știe ce înseamnă a avea un contractor slab, însă a trait și bucuria proiectului finalizat, uneori chiar și la 10 ani și chiar în momentul de față se văd rezultatele proiectelor implementate în 2014; important însă este este un moment propice pentru a ne asigura că se scurtează perioada de implementare a anumitor proiecte.

Dl. Kasprzyk i-a invitat pe participanții la reuniune să-i adreseze întrebări, afirmându-și disponibilitatea; de asemenea, a dorit să sublinieze faptul că, din cauza bugetului limitat, este necesar a se realiza o planificare realistă pentru viitor, pe o perioadă de 5-10 ani, într-un context adecvat. Prin urmare, este important ca oportunitatea acestei întâlniri să fie folosită pentru exprimarea dorințelor și nevoilor într-un mod cât mai constructiv de către membrii CM pentru că, atunci când Comisia va elabora cerințele pentru următoarea perioadă de programare, va ține cont și de acest aspect. Dânsul a mulțumit pentru invitație exprimându-și regretul de a nu fi avut o vizită îndeajuns de lungă pentru a se bucura mai mult de specificul local.

Dna președinte al CM i-a mulțumit dlui Kasprzyk pentru cuvintele sale pe care le-a numit încurajatoare și care aduc inspirație pentru proiectele viitoare și i-a dat cuvântul domnului Pucleanu Ionuț, Primarul municipiului Galați.

Dl primar Ionuț Pucleanu a subliniat problemele întâmpinate de către consiliile județene și primării, pe final de an în ceea ce privește depunerea și prelucrarea cererilor de rambursare deoarece, din cauza problemelor financiare specifice sfârșitului de an și a greutăților întâmpinate mai ales de primăriile mici de a găsi alte surse de finanțare, este dificil să se facă plata din bugetul propriu pentru ca apoi să se depună solicitarea de rambursare până pe 31 decembrie 2023. Dl. Pucleanu a încheiat prin exprimarea dorinței domniei sale ca, prin programarea 2021-2027, să se primească mai mulți bani care să acopere inechități sau nevoi care nu s-au putut acoperi în totalitate până în prezent, mulțumind colaborării avute cu ADR SE.

Dna presedinte al CM i-a mulțumit dlui primar Ionuț Pucleanu pentru intervenție și l-a invitat, în continuare, să ia cuvântul pe dl. Cristi Misăilă, primarul municipiului Focșani.

Dl. primar Misăilă a adresat mulțumiri și urări de bun venit la Focșani reprezentanților Comisiei Europene, colegilor primari din țară, reprezentanților consiliilor județene, oamenilor de afaceri și reprezentanților societății civile, subliniind importanța acestei întâlniri. Dl. Misăilă a continuat prin a-și exprima părerea că România s-a putut transforma și adapta cu ajutorul acestor fonduri și a mai reușit să recupereze din decalajul față de celelalte țări, membre ale Uniunii Europene, cea mai importantă fiind percepția cetățeanului ca urmare a implementării acestor proiecte. Referitor la percepția cetățeanului, dl. primar a evidențiat dificultățile de schimbare de mentalitate, mai ales în ceea ce privește măsurile cerute de către Uniunea Europeană în privința scăderii poluării, chiar dacă acestea conduc la creșterea gradului de civilizație și a condițiilor de trai. Domnia sa a dat ca exemplu nemulțumirea cetățenilor în privința îngustării părții carosabile în detrimentul pistelor pentru biciclete sau benzilor speciale pentru mijloacele de transport în comun, lipsa locurilor de parcare și lipsa finanțării de locuri de parcare raportat la numărul autovehiculelor înmatriculate care este deja mare și în creștere.

Prin urmare, aceste măsuri impuse de către Uniunea Europeană, a spus Dl Misaila, sunt benefice, deoarece încurajează cetățeanul să utilizeze mijloace de transport nepoluante, în detrimentul celor poluante și reprezintă măsuri reale de reducere a aglomerațiilor de trafic și a poluării, iar tocmai aceasta reprezintă un motiv în plus pentru a implementa un program mult mai aplicat de promovarea acestor proiecte în rândul cetățenilor, în scopul conștientizării asupra avantajelor de care se vor bucura toți și mai ales generațiile viitoare. Vorbind despre generațiile viitoare și reabilitarea unităților de învățământ, fie pe creșterea performanței energetice, fie pe reabilitări și dotări, dl. primar și-a exprimat părerea că o singură cerere de finanțare care să cuprindă eficientizarea energetică, reabilitarea, consolidarea și dotarea unității de învățământ ar fi mult mai eficientă decât cereri de finanțare diferite pentru fiecare componentă.

În continuare, dl. primar Misăilă a mulțumit pentru buna colaborare pe care a avut-o cu ADR SE precum și Comisiei Europene, care a adus o binevenită infuzie de capital în economia românească, exprimând cu această ocazie și speranța încheierii exercițiului financiar 2014-2020, cu un grad de absorbție de peste 90%. Având în vedere că atingerea acestui grad de absorbție reprezintă un efort deosebit într-un context în care sunt necesare resurse financiare considerabile pentru efectuarea plăților pe proiectele eligibile, dl. primar recomandă utilizarea cererilor de prefinanțare către Guvernul României, ca instrument de efectuare în timp util a plăților, pentru ca acestea să fie considerate eligibile până pe data de 31 decembrie 2023.

Dl. primar a mai adus în discuție problema legislației privind achizițiile publice unde, în ciuda modificărilor și a actelor normative care au venit în sprijinul aplicării legilor, există în continuare mari probleme în a se contracta constructori serioși. Ca exemplu, domnia sa a dat proiectele de mobilitate urbană din municipiul Focșani, care nu pot fi duse la bun sfârșit în acest exercițiu financiar, tocmai din motivul menționat mai sus. Astfel, din cauza unor constructori neprofesioniști sau care, fiind din alte țări, nu s-au adaptat legislației românești, plățile au fost sistate, lucrările fiind oprite. Aceste probleme semnificative pe proiecte, precum și nemulțumirea cetățenilor impun necesitatea adaptării legislației pentru a putea sancționa lipsa de profesionalism a constructorilor care nu își indeplinesc obligațiile contractuale.

În încheiere, dl. primar Misăilă a mulțumit auditoriului și a recomandat vizitarea obiectivelor turistice ale orașului Focșani, loc istoric unde s-a înfaptuit Unirea Principatelor Romane și nașterea României Mari, actuală membră a Uniunii Europene.

Dna presedinte al CM i-a mulțumit dlui primar Misăilă pentru intervenție și și-a exprimat acordul în privința existenței problemelor semnalate în domeniul achizițiilor și necesitatea îmbunătățirii legislației. În continuare, dna presedinte al CM a invitat-o pe dna director general Irina Radu, prezentă în sistem on line, să ia cuvântul și să adreseze mesajul din partea MIPE.

Doamna Irina Radu a adresat salutări tuturor membrilor CM și a anunțat că sunt foarte mulți participanți din partea MIPE la această reuniune, precum și la precedentele reuniuni ale CM, că ei sunt alături de Autoritatea de Management pentru Programul Regional Sud-Est, că vor fi alături și pe parcursul implementării, că acest lucru nu va fi greu, având în vedere colaborarea extraordinară atât pe parcursul discuțiilor tehnice, cât și în toate întâlnirile cu Comisia Europeană, întâlniri care vizează aspecte și orizontale și punctuale pentru buna derulare a investițiilor.

Doamna director general Irina Radu a prezentat evoluția PR SE din momentul lansării, de pe 22.11.2023, până în prezent, când 21% din valoarea programului este lansată, că până la sfârșitul anului în curs mai sunt propuse spre a fi lansate 11 apeluri, exista rezultate, rezultate al căror merit îl au colegii de la Autoritatea de Management și cei de la Comisia Europeană.

Domnia sa a punctat câteva elemente importante privind implementarea, care sunt importante și cu efect în ceea ce privește planificarea investițiilor, informațiile fiind actualizate.

Primul aspect la care domnia sa s-a referit a fost că la nivelul MIPE îndeplinirea condițiilor favorizante pentru rambursările care intra în țara, aferente cheltuielilor declarate la Comisie, reprezintă o prioritate pentru minister, că după întâlnirile bilaterale cu Comisia din luna septembrie, s-a reușit împreună cu ministerele responsabile să se actualizeze datele solicitate pe economiile de energie, pe măsurile din Educație și pe Obiectivul de politică 1, astfel încât să se transmită Comisiei Europene noi pachete de documente și să se poată rezolva condiționalitățile aplicabile. Dacă nu se întâmpla asta, cheltuielile pot fi declarate la Comisie, dar nu vor putea fi rambursate.

Al doilea aspect pe care domnia sa l-a menționat a fost legat de etapizarea proiectelor din Programul Operațional Regional 2014-2020 în noile programe regionale, remarcând că procesul de închidere POR 2014-2020 este o prioritate pentru MIPE și că se lucrează la Ordonanța nr. 36/2023 în vederea flexibilizării termenelor. Doamna Radu a anunțat că în urma consultărilor cu autoritățile de management naționale și regionale se va propune ca termen de transmitere a programelor modificate la Comisia Europeană, 31 decembrie 2023, iar termenul limită pentru încheierea contractelor aferente etapei 2 va fi 31 martie 2024, pentru a permite rambursări pe cheltuieli eligibile certe din Programul actual și pentru a permite încheierea fazei 2, la fel pentru o valoare certă rămasă de executat. În contextul acesta, a spus domnia sa că o preocupare privind aplicarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ” pentru proiectele care vor fi etapizate și că au avut loc discuții tehnice cu colegii din Autoritatea de Management pentru Programul Regional Sud-Est, urmând ca în perioada următoare, împreună cu Comisia, să se stabilească o abordare care să concretizeze această aplicare a principiului, „a nu prejudicia semnificativ” pentru proiectele etapizate.

Un alt punct de interes, în opinia domniei sale, îl constituie sistemul de management și control, care au impact asupra absorbției, iar opinia sa a fost că AM PR SE acordă importanța cuvenită pentru a răspunde tuturor cerințelor cheie din Regulament și pentru a avea un sistem care să asigure nu doar implementarea eficientă, ci și corespunzătoare.

Un punct la fel de important pe agenda MIPE în cadrul acestui CM este abordarea privind investițiile teritoriale integrate. Doamna Irina Radu a anunțat că va fi definitivată orientarea strategică națională. Față de abordarea anterioară, perioada de programare 2021-2027 a pus mai mult accent pe

asigurarea investițiilor integrate și nu a unor liste de investiții care contribuie în mod comun, la un moment dat, retroactiv, la îndeplinirea unor obiective din strategiile teritoriale.

Un alt aspect enumerat de doamna Radu privește închiderea POR 2014-2020, la nivelul MIPE făcându-se eforturi semnificative pentru a se asigura fondurile necesare rambursărilor și recuperarea unui flux care să permită plățile către beneficiari. Pe de altă parte, dânsa a amintit că s-au produs modificări legislative care să ajute beneficiarii în accesarea fondurilor: Ordonanță de urgență nr. 101/2023, care a fost publicată în Monitorul Oficial în data de 17 noiembrie 2023, care permite utilizarea mai flexibilă a mecanismului cererilor de prefinanțare cu dovada utilizării a 95% din tranșele anterioare acordate, pe baza unui extras de cont, care oferă toate premisele pentru flexibilizarea utilizării alocațiilor 2014-2020.

Ultimul punct de intervenție al doamnei Radu a privit realizarea unui nou cadru de implementare a fondurilor în cadrul Programului Regional. La începutul anului viitor, va începe procedura de selecție a partenerilor pentru formularea poziției României față de noua politica de coeziune. Unul dintre principiile dezbătute la nivel înalt este principiul mai aproape de locul de implementare – („a place-based approach”). Factorii de decizie locali și partenerii de la nivel regional vor fi invitați să participe la acest forum.

Dna președinte al CM i-a mulțumit doamnei director general Irina Radu pentru mesaj și pentru sprijinul primit din partea MIPE, atât pentru închiderea POR 2014-2020, cât și pentru implementarea noului program.

Domnia sa a menționat că în această perioadă este necesar să se crească cât se poate de mult gradul de absorbție din POR 2014-2020, pentru ca resursele PR SE 2021-2027 să fie utilizate pentru proiecte noi, deoarece se constată că proiectele etapizate pun în discuție sau reduc din potențialul de fonduri pentru proiecte noi.

Aprobarea propunerii privind Ordinea de zi - Dna președinte al CM a supus aprobării ordinea de zi pentru cele două zile ale CM, iar membrii CM au aprobat cu unanimitate de voturi, ordinea de zi.

Dna președinte CM a menționat că este o prezență de aproape 100% a membrilor comitetului (prezenți în sală și în online).

Aprobarea Minutei reuniunii CM din 20-21 iunie 2023 - Al doilea punct al ordinii de zi a fost aprobarea minutei reuniunii precedente, care a avut loc la Tulcea în luna iunie 2023. Membrii CM au aprobat cu unanimitate de voturi minuta reuniunii precedente..

Informare privind Procedura scrisă derulată în luna noiembrie 2023 - Al treilea punct pe ordinea de zi a fost informarea pe care AM a prezentat-o privind criteriile de eligibilitate și selecție pentru 5 priorități de investiții care au fost discutate la reuniunea CM din iunie 2023 și care au fost propuse spre aprobare în procedură scrisă.

Dna președinte al CM a dat cuvântul doamnei Jeni Crăciun, șef AM Program Regional Sud-Est (PR SE), pentru a prezenta pe scurt concluziile procedurii scrise.

Dna Craciun a menționat că procedura scrisă a demarat în data de 3 noiembrie 2023, cu transmiterea către membrii CM a criteriilor de evaluare și selecție pentru 5 acțiuni ale PR SE și anume: Acțiunea 2.2. Consolidarea clădirilor aflate în risc seismic; Acțiunea 2.3. Dezvoltarea de perdele forestiere de-a lungul drumurilor județene; Acțiunea 2.4 Susținerea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii verzi în zonele urbane, inclusiv prin valorificarea terenurilor publice neutilizate; Acțiunea 5.1 - Dezvoltarea infrastructurii educaționale la nivelul învățământului preșcolar; Acțiunea 5.4 - Dezvoltarea

infrastructurii educaționale în învățământul universitar. A menționat ca au fost transmise recomandări cu privire la aceste criterii din partea MIPE - Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCDIF), din partea MIPE - Direcția Generală Programe și Coordonare Sistem și din partea primăriei municipiului Brăila.

În cadrul consultării scrise, au fost transmise recomandări și observații, acestea fiind legate de criteriile privind Acțiunea 2.2. Consolidarea clădirilor aflate în risc seismic. Acolo unde era menționat în ghid că obiectivul investiției, respectiv clădirea, este ocupată sau va fi ocupată, propunerea a fost de a se introduce un termen pentru ocuparea clădirii, în cazul în care intervenția vizează o clădire nefuncțională, căreia să i se dea o altă destinație, iar termenul propus în urma recomandării, a fost *până la finalizarea implementării proiectului*.

O altă observație, a fost cu privire la ghidul aferent Acțiunii 2.3. - Dezvoltarea de perdele forestiere de-a lungul drumurilor județene - o eroare materială care a fost corectată.

A mai existat o propunere de a se introduce la Acțiunea 5.4 - Dezvoltarea infrastructurii educaționale în învățământul universitar acțiuni de tip FSE. Dna Craciun a menționat ca în cadrul PR SE, Acțiunea 5,4 nu sunt incluse acțiuni de tip FSE.

De asemenea, a constatat că pentru criteriul cu privire la eficiența costurilor pentru consolidare grădinițe și universități, este o eroare la punctul c), unde era menționat 20% depășirea costului mediu în loc de 10%, astfel încât nu se asigură continuitatea intervalului, materiale revizuite fiind transmise către membrii CM în data de 16.11.2023. Doamna Crăciun a anunțat că nu s-au primit alte observații cu privire la materialele revizuite transmise către membrii CM, acestea fiind aprobate.

Prezentarea criteriilor pentru Acțiunea 1.6 Stimularea activităților inovatoare și creșterea competitivității IMM-urilor, Operațiunea A.1 Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor pentru microîntreprinderi - și aprobarea lor.

Domnia sa a dat cuvântul doamnei Jeni Crăciun, șeful AM, care a prezentat principalele criterii de eligibilitate.

Pentru schema de ajutor de minimis și ajutor de stat regional privind creșterea competitivității IMM-urilor a fost o perioadă de consultare informală cu Consiliul Concurenței. Ghidul a fost lansat în consultare, iar consultarea publică s-a terminat în data de 5 octombrie 2023. Materialul pe care AM l-a transmis membrilor CM este rezultatul discuțiilor cu Consiliul Concurenței a schemei de minimis pentru acest apel de proiecte. Solicitanții de finanțare trebuie să fie microîntreprinderi, trebuie să fie organizați ca societăți comerciale în baza Legii nr. 31/1990, ca societăți cooperative în baza Legii nr. 1/2005, sau ca asociații și fundații care funcționează în baza Ordonanței nr. 26/2000 cu modificările și completările ulterioare (acestea se supun aceleași reguli ca și celelalte forme de organizare pentru încadrarea la microîntreprinderi).

Un alt criteriu este că solicitantul trebuie să aibă sediul social sau punctul de lucru înregistrat în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est. Nu se limitează depunerea doar de către solicitanții din această regiune, însă cerința este de a avea cel puțin un punct de lucru fiscal deschis în Regiunea Sud-Est, ca urmare a implementării proiectului, în cazul în care se înființează un punct de lucru nou. Valoarea maximă care poate fi finanțată este de 200.000 Euro. Solicitantul nu trebuie să aibă obligații de plată nete neachitate în termen către bugetul de stat și bugetul local în ultimul an calendaristic. Solicitantul nu trebuie să se încadreze în categoria întreprinderilor aflate în dificultate. Trebuie ca solicitantul să nu fi avut activitatea suspendată temporar oricând în anul anterior depunerii cererii de finanțare și în

anul curent la depunerea cererii de finanțare, să fi desfășurat activitate pentru o perioadă de cel puțin un an fiscal anterior depunerii cererii de finanțare, să fi înregistrat un număr mediu de salariați de cel puțin 1 salariat, în anul fiscal anterior depunerii cererii de finanțare și să mențină acest număr pentru întreaga perioadă de evaluare, selecție și contractare, de implementare și de sustenabilitate a investiției.

În ceea ce privește drepturile deținute asupra locului de implementare, proiectele sunt separate în 2 categorii. Pentru proiectele care vizează doar servicii și dotări, dotare cu echipamente sau lucrări care nu se autorizează, solicitantul trebuie să dețină o gamă mai largă de drepturi, de la proprietatea privată, concesiune, suprafață, uzufruct, comodat și închiriere sau locațiune. Pentru proiectele care vizează realizarea de lucrări ce necesită autorizație de construire, solicitantul trebuie să dețină drepturile de proprietate privată, concesiune și suprafață, respectiv drepturi reale în baza cărora poate obține autorizația de construire.

În ceea ce privește eligibilitatea proiectului, foarte important este ca locul de implementare să fie adecvat implementării proiectului și amplasării echipamentelor propuse a fi achiziționate prin proiect. Investiția trebuie să prevadă crearea cel puțin a unui loc de muncă (altul decât cel din categoriile defavorizate) și menținerea acestei creșteri pe întreaga perioadă de asigurare a caracterului durabil al investiției.

S-a introdus un criteriu referitor la perioada de implementare a activităților, respectiv pentru proiectele care includ lucrări, termenul maxim de implementare fiind de 36 de luni, iar pentru cele care prevăd doar achiziția de dotări, termenul maxim de implementare fiind de 24 de luni. Există clauze incluse în contractul de finanțare propus în ghidul solicitantului privind posibilitatea prelungirii termenului cu încă jumătate din perioada inițială. La proiectele de lucrări, se poate ajunge la 54 de luni de implementare, iar la cele pentru dotări la 36 de luni de implementare, fără a depăși însă termenul de 31 decembrie 2029. Investițiile trebuie să respecte principiile privind dezvoltarea durabilă, egalitatea de șanse, gen, nediscriminarea și accesibilitatea persoanelor cu dizabilități și vor integra măsuri de atenuare și de adaptare la schimbările climatice.

În ceea ce privesc criteriile de eligibilitate a activităților, activitățile principale sunt construirea, modernizarea, extinderea infrastructurii, dotarea cu active corporale, dotarea cu instalații și echipamente specifice. Nu sunt eligibile echipamentele/utilajele/instalațiile de lucru sau orice alt activ corporal care funcționează prin arderea combustibililor fosili.

Referitor la criteriile de selecție, grila de verificare este structurată pe 2 secțiuni: secțiunea 1 și secțiunea 2. La fel ca în cazul proiectelor de infrastructură, secțiunea 2 cuprinde criterii de calitate, inclusiv de eligibilitate, în sensul că proiectul, dacă nu primește punctaj la acest criteriu, va fi respins de la finanțare. Aceste criterii sunt legate de calitatea planului de afaceri, de bugetul proiectului și de respectarea principiilor orizontale, respectiv cerințele minime obligatorii.

În ceea ce privește secțiunea 1, este propus un punctaj total de 91 de puncte, distribuit pe mai multe criterii. Primul criteriu este contribuția proiectului la realizarea obiectivului specific FEDR 1.3 Intensificarea creșterii sustenabile și creșterea competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive, detaliat pe mai multe subcriterii. Primul subcriteriu este legat de domeniul de activitate, respectiv de clasa CAEN în care se realizează investiția. Se acordă 6 puncte pentru domeniile de activitate, dacă acestea fac parte din domeniile identificate în RIS 3 (strategia regională de inovare) Regiunea Sud-Est. Se acordă 3 puncte în cazul în care investiția este realizată pe un cod CAEN aferent soldului negativ al balanței comerciale. AM are acces la datele furnizate de Institutul Național de Statistică, iar în lista codurilor CAEN este inclusă o coloană în care

este menționat unde se încadrează codul CAEN respectiv, dacă este aferent unui sold negativ sau pozitiv.

Al doilea subcriteriu este caracterul inovativ al investiției. Se acorda maxim 7 puncte, dacă proiectul prevede finanțarea unor inovații de produs sau serviciu și proces.

Al 3-lea subcriteriu este acela că proiectul propune implementarea de (re)certificări ale unui sistem de management și/ sau produs sau serviciu. În cazul în care sunt indeplinite toate aceste condiții, se acorda 7 puncte maxim.

Al 4-lea subcriteriu este Investiția prevede crearea de noi locuri de muncă (altele decât cele din categorii defavorizate) și menținerea acestei creșteri pe întreaga perioadă de verificare a caracterului durabil al investiției. Se acordă 6 puncte maxim în cazul în care, ca urmare a implementării investiției, se creează cel puțin 3 locuri de muncă.

Al 5-lea subcriteriu vizează creșterea cifrei de afaceri; punctajul maxim de 7 puncte se acordă în cazul în care creșterea cifrei de afaceri este mai mare de 5%. Se va puncta dacă rata anuală de creștere a cifrei de afaceri pentru anul fiscal după anul finalizării proiectului, este cel puțin la fel de mare ca rata de creștere a cifrei de afaceri anuale în anul anterior depunerii proiectului.

Al 6-lea subcriteriu vizează îmbunătățirea semnificativă a capacității tehnologice, industriale și organizaționale de a gestiona dezvoltarea de produse și servicii. Este un punctaj cumulativ a celor trei opțiuni ale subcriteriului.

Există și punctaje intermediare pentru subcriteriile menționate.

Următorul criteriu este capacitatea financiară a solicitantului, maxim 21 de puncte. Aici este vorba despre analiza indicatorilor în ceea ce privește solicitantul și în ceea ce privește investiția. Dacă rata solvabilității generale este mai mare sau egală cu 1, proiectul primește 5 puncte. Dacă rata rentabilității financiare este mai mare sau egală cu 7, se acorda 6 puncte.

Subcriteriul „Contribuția solicitantului la valoarea cheltuielilor eligibile” - există un minim obligatoriu de 10%, iar pentru fiecare punct procentual în plus la contribuție se acordă câte 0,5 puncte, astfel încât se poate ajunge la un maxim de 5 puncte.

Un alt subcriteriu este raportul dintre cuantumul finanțării nerambursabile solicitate și cifra de afaceri înregistrată în anul fiscal anterior depunerii cererii de finanțare. Dacă acest raport este mai mic sau egal cu 1, se acordă punctajul maxim de 5 puncte.

Al 3-lea criteriu vizează „Sustenabilitatea investiției”. Dacă rata internă de rentabilitate a investiției este mai mică sau egală cu 3%, se acordă 5 puncte. Dacă fluxul de numerar este pozitiv pe toată durata de analiza a investiției, se acorda maxim 5 puncte.

Al 4-lea criteriu vizează contribuția la tranziția verde și la temele orizontale. Aici sunt mai multe aspecte vizate, respectiv economia circulară, îmbunătățirea calității mediului și creșterea eficienței energetice, principiul utilizării unor soluții tehnice bazate pe natură (Nature-Based Solutions), facilități pentru utilizarea și accesul persoanelor cu dizabilități și un ultim aspect, dacă proiectul prevede măsuri suplimentare conform metodologiei privind imunizarea climatică și abordarea DNSH. Metodologia privind imunizarea și abordarea DNSH este disponibilă pe site-ul PR SE și are detaliate pentru fiecare acțiune măsurile suplimentare și măsurile minime necesare pentru a răspunde acestui principiu.

Ca urmare a propunerii primite din partea Direcției Cooperare Europeană și Internațională, din cadrul MIPE, AM va reformula cerința de la punctul d) după cum urmează: „Proiectul prevede crearea de

facilități, infrastructuri, echipamente pentru accesul și utilizarea persoanelor cu dizabilități, pentru mai multe tipuri de dizabilități, suplimentar față de minimul legislativ”. Propunerea transmisă a vizat clarificarea faptului că “adaptarea” ține de prevederile minime legale și că ar trebui să ramana în criteriile ETF doar aspecte mai complexe, care vizează cercetarea și dezvoltarea de noi tehnologii pentru aceste echipamente sau aceste infrastructuri adaptate pentru nevoile persoanelor cu dizabilități.

Criteriul 5 - Activități de marketing și internaționalizare. Se acorda 3 puncte pentru activitățile de internaționalizare și 1 punct pentru activitățile de marketing.

Secțiunea 2 este o secțiune de eligibilitate, în sensul că, dacă se punctează cu 0 la oricare din opțiunile din această secțiune, proiectul va fi respins de la finanțare, considerându-se că nu răspunde cerințelor minime pentru finanțare.

Dna președinte al CM a mulțumit doamnei Jeni Crăciun pentru prezentare. Domnia sa a subliniat că în dialogul cu Comisia Europeană s-au clarificat anumite aspecte de natură tehnică destul de importante, care sunt prezentate membrilor CM spre analiză și aprobare.

Domnia sa a propus membrilor CM aprobarea criteriilor prezentate, urmând ca, după această aprobare, să se lanseze apelul de proiecte, cu depunere de proiecte la interval de o lună. Dna președinte al CM a precizat că pe ordinea de zi mai este un punct în legătură cu **schema de ajutor de minimis și ajutor de stat regional privind creșterea competitivității IMM-urilor**, care se referă la modificarea metodologiei de selecție, în sensul că în principiu metodologia care a fost propusă ținea cont de momentul depunerii și de punctajul pe care îl obținea proiectul. Au fost discuții privind momentul depunerii proiectelor, în sensul că cele mai simple proiecte se depun repede, în consecință Domnia sa a propus să se judece proiectul numai pe baza punctajului, indiferent de data depunerii acestuia. Se va avea în vedere doar punctajul, solicitanții vor avea o luna, maximum 2 luni pentru depunere, ținând cont că IMM-urile și consultanții au avut cunoștința de cerințele din ghid pentru o perioadă destul de îndelungată. Chestiunea respectiva va fi prezentata puțin mai tarziu, dupa prezentarea informarii pe IMM-uri.

Dna președinte al CM a dat cuvântul doamnei Iva MARIC, responsabil de Obiectivul de Politica 1, în cadrul DG Regio de la Comisia Europeană.

Doamna Iva MARIC, din partea DG REGIO, a luat cuvântul și a precizat că s-au purtat discuții referitoare la grila de evaluare și comentariile pe care Comisia le-a formulat cu privire la Metodologia de selecție a proiectelor și la faptul că ar trebui să fie sprijinite și elaborate criterii de calitate, mai exact criteriile trebuie să fie suficient de selective pentru a permite o ierarhizare a proiectelor, în funcție de punctaj și nu toate proiectele să ajungă la 100 de puncte. Domnia sa a considerat că, urmare a ultimei revizuirii a grilei, a crescut calitatea criteriilor, deși încă este o nealiniere cu articolul 73 din Regulamentul General, cu privire la verificarea raportului calitate-preț, însă apreciază ca fiind bună direcția. Comentariul domniei sale ține de criteriul aferent principiilor orizontale. Secțiunea 2 ține mai mult sau mai puțin de eligibilitate, deci se pune problema de a evalua cu „da” sau „nu” și pentru criteriul 8 a)-8 b) proiectul include măsuri de promovare a oportunităților egale, șanselor egale, , dublând criteriul 4, deoarece și la criteriul 8, se pare că se verifica conformitatea cu principiile orizontale, iar la criteriul 4, proiectele care contribuie activ la îndeplinirea acestor criterii.

Domnia sa consideră că la criteriul 8 exprimarea ar trebui să fie dacă proiectul respectă dezvoltarea durabilă și dacă proiectul respectă promovarea oportunităților șanselor egale. Pe de altă parte, criteriul 4 trebuie să puncteze acele proiecte care contribuie la acele principii orizontale.

Domnia sa a remarcat că există posibilitatea ca lumea să nu înțeleagă diferența între criteriul 4 din criteriile de selecție și celălalt criteriu care se referă mai degrabă la eligibilitate, însă dorința AM a fost ca în criteriul 4 să se puncteze acele măsuri prezentate de solicitant care sunt suplimentare față de minimul cerut de legislație. Respectarea principiului DNSH, așa cum este ea trecută la criteriu 8, este o chestiune obligatorie. Dar dacă proiectul vine și propune soluții bazate pe natură de exemplu, care sunt altele decât cele din respectarea DNSH-ului, atunci primește 2 puncte. Metodologia privind aplicarea DNSH cuprinde explicația între ce înseamnă minimal privind respectarea principiului DNSH și ce înseamnă măsuri suplimentare, pentru care se acordă puncte suplimentare. Domnia sa considera că punctul nr. 4 prezintă în plus față de ceea ce este minimal pe legislația în domeniul. Solicitanții trebuie să înțeleagă deosebirea dintre criteriile 4 și 8. Toate proiectele trebuie să aibă conform legii anumite prevederi, iar criteriul 4 trebuie să fie despre acele măsuri suplimentare față de cele minime obligatorii.

Dna președinte al CM a punctat că aceasta este abordarea AM și că în ghidul solicitantului va fi această clarificare între ce este minimal și ce reprezintă criteriu pentru care proiectul va fi punctat. Domnia sa a dat cuvântul domnului Marian Filimon, Prim-vicepreședinte dezvoltare teritorială din cadrul Consiliului Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii (CNIPMM).

Domnul Marian Filimon a afirmat că cele două capitole 4 și 8, ambele punctate, sunt confuze și discutabile la evaluare. Solicitantul fie va ignora aspectul la unul din capitole, fie va face copy-paste. În ceea ce privește activitățile de internaționalizare punctate la criteriile 1.3 și la 5, domnia sa a spus că este de părere că se punctează foarte puțin planul de afaceri și bugetul, mai puțin decât inovarea, internaționalizarea și acreditarea sistemului de management și că cu cât sunt mai puține aspecte concrete, comensurabile, cu atât mai dificilă este aprecierea calitatii proiectelor. În ceea ce privește locurile de muncă, domnia sa a considerat că ar fi mai ușor să fie definit ca loc de muncă cu normă întreagă de 8 ore ca să fie ca în legislația muncii.

Dna președinte al CM a menționat că înțelegerea obligațiilor privind respectarea DNSH-ului este o chestiune de noutate absolută, iar anexa la ghidul solicitantului va permite solicitanților să înțeleagă cu atât mai mult diferența între ceea ce este obligatoriu din punctul de vedere al finanțatorului și ceea ce este necesar să facă în plus din punct de vedere al soluțiilor tehnologice, în așa fel încât proiectul să obțină acele puncte. Metodologia de selecție va arăta foarte clar, pe înțelesul tuturor, care este diferența între obligațiile minimale și ceea ce înseamnă puncte suplimentare. Pe de altă parte a spus că observația privind internaționalizarea sau suprapunerea între internaționalizarea și criteriul privind certificarea sistemului de management sunt lucruri legate, dar sunt totuși diferite.

De asemenea, sunt 2 indicatori din privind fondurile FEDR, un indicator care se referă la creșterea cifrei de afaceri pentru firmele sprijinite și al 2-lea indicator care se referă la locurile de muncă. S-au detaliat în material cum se calculează locurile de muncă și ce fel de contracte de muncă se urmăresc și se raportează, deoarece există o metodologie care trebuie să fie unitară, aspecte care vor fi preluate și în ghidul solicitantului.

Domnia sa a considerat că, referitor la calitatea și la obiectivitatea punctajelor, grila de evaluare este destul de clară, se punctează calitatea soluției tehnice a planului de afaceri, capacitatea solicitantului, gradul de încredere și contribuția solicitantului în proiect, acestea fiind elemente de obiectivitate care urmăresc și indicatorii din program; de asemenea, este necesar să se clarifice în criterii ca este vorba de creșterea/menținerea ratei anuale de creștere a cifrei de afaceri pentru anul fiscal după anul finalizării proiectului și crearea de locuri de muncă, pentru a răspunde indicatorilor de program anterior menționați.

Domnul Cucuș Florin Ionuț, reprezentantul mediului de afaceri, invitat al domnului Costică Voicu, președinte al Asociației de Dezvoltare Durabilă și Inovare în Regiunea Sud-Est, a intervenit și a întrebat cum poate o microîntreprindere să-și asume o rată internă de rentabilitate într-un viitor îndepărtat, în condițiile în care s-a triplat impozitul de la 1% la 3% , a crescut de două ori salariul minim, exista un conflict la graniță și a avut loc o pandemie.

Dna președinte al CM a menționat că este necesar ca microîntreprinderile să își asume o predictibilitate și un scenariu cât mai realist.

Dumneaei a menționat ca este o oportunitate posibilitatea de a beneficia de aceste fonduri, despre câteva sute de micro-intreprinderi care pot accesa aceste fonduri. De asemenea, se analizează posibilitatea de a ajusta valoarea financiară aprobată dacă nu se îndeplinesc în tocmai indicatorii propuși în proiect și că AM va lucra la o metodologie în acest sens.

Doamna Mihailov a explicat că referitor la metodologia DNSH pe care AM a realizat-o nu există o posibilitate de confuzie între ceea ce se punctează la criteriu 4 și ceea ce se punctează la criteriu 8, pentru că în cadrul acesteia, există secțiuni separate dedicate măsurilor minime obligatorii și secțiune separată pentru măsurile suplimentare, că acestea nu se dublează, ele nu sunt aceleași, sunt diferite și pot fi luate în considerare la elaborarea proiectului. Referitor la calculul cu numărul de locuri de muncă, a menționat că acesta este detaliat în josul subcriteriului, este luat din indicatorul de program și nu ia în calcul doar locurile de muncă cu normă întreagă, ci se iau în calcul și locurile de muncă cu normă parțială sau cele sezoniere.

Cu privire la sustenabilitatea investiției, doamna Mihailov a răspuns că este de acord că predictibilitatea ar fi o problemă, însă este obligația AM, conform articolul 73 din Regulament să se asigure că investițiile sunt sustenabile și că ele vor funcționa în perioada de durabilitate.

Dna președinte al CM și-a exprimat punctul de vedere asupra principiul „primul venit, primul servit”, din Metodologie, versus abordarea bazată pe punctaj, fiind importantă ajustarea metodologiei, astfel ca, în termeni de calitate, criteriile clare cresc nivelul de transparență.

Metodologia de evaluare pentru acțiunea 1.6.

Dna Jeni Craciun, șef AM, a prezentat metodologia de evaluare a proiectelor, modificată pentru Obiectivul de politică 1 Acțiunea 1.6, stimularea activităților inovative și creșterea competitivității IMM-urilor, fiind eliminate pragurile de excelență pe sesiuni lunare de depunere, cu propunerea ca depunerea să fie o lună, cu o perioadă de pregătire de două luni a proiectelor, astfel că încât să fie asigurată posibilitatea de a cunoaște toate condițiile și de a pregăti proiectele, cu finanțarea în ordinea descrescătoare a punctajelor, aceasta însemnând că vor fi evaluate toate proiectele depuse în luna respectivă și vor fi finanțate în ordinea descrescătoare a punctajului.

O altă modificare este legată de departajarea cererilor de finanțare. În cazul în care se ajunge la punctaj egal pentru cereri, propunerea este ca primul criteriu în baza căruia se va face această departajare să fie criteriul 1 din grilă, respectiv contribuția proiectului la realizarea obiectivului specific FEDR, urmat de criteriile legate de sustenabilitatea investiției și capacitatea financiară. Restul metodologiei rămâne aceeași ca cea aprobată de CM în luna iunie.

Dna președinte al CM a rezumat că se propune un punctaj minim de 50 de puncte, apeluri competitive, în cazul în care se obține punctaj egal, în cazul unui proiect cu punctaj egal, diferența se va face după criteriul care contribuie la obiectivul FEDR, adică punctajul criteriilor 1, 3 și 2.

De asemenea, a propus supunerea la vot aprobarea criteriilor pentru schema de micro-intreprinderi în forma prezentată de AM, precum și metodologia de evaluare și selecția proiectelor.

Criteriile aferente Acțiunii 1.6 Stimularea activităților inovatoare și creșterea competitivității IMM-urilor, Operațiunea A.1 Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor și Metodologia de evaluare, selecție și contractare în cadrul Programului Regional Sud-Est au fost aprobate cu unanimitate de voturi.

Dna presedinte al CM a reamintit calendarul lansării: se estimează că ghidul solicitantului va fi lansat până la sfârșitul anului 2023, cu o perioadă de pregătire de 2 luni și perioada în care se vor primi aplicațiile de o lună de zile, pentru a preîntâmpina depunerea de proiecte cu valoare de zece ori mai mare decât bugetul alocat. Aceasta a concluzionat că timpul pentru pregătirea proiectelor a fost suficient de mare pentru potențialii solicitanți care consideră că merită să-și asume riscul să acceseze aceste finanțări.

Acțiunea 1.6 Stimularea activităților inovatoare și creșterea competitivității IMM-urilor, Operațiunea A.2 Sprijinirea dezvoltării IMM-urilor

Dna presedinte al CM a invitat-o pe doamna Jeni Craciun, Șef AM, să prezinte Acțiunea pentru IMM-uri. Dna Crăciun a subliniat diferențele între acțiunea pentru IMM-uri față de micro-întreprinderi în ceea ce privește condițiile de eligibilitate, precizând că această categorie de IMM-uri cuprinde și categoria de micro întreprinderi, precum și în ceea ce privește criteriile de selecție unde există un criteriu în plus, anume, „complementaritatea cu alte proiecte realizate de către solicitant din alte surse de finanțare”.

Dna Jeni Crăciun a specificat faptul că punerea ghidului solicitantului în consultare publică se va realiza în perioada imediat următoare, cu precizarea că schema de ajutor de stat este în discuții cu Consiliul Concurenței. De asemenea, domnia sa menționează AM dorește ca până la sfârșitul anului să fie clarificate toate aspectele și să fie realizată o consultare scrisă a CM la începutul anului 2024. În continuare, Dna Crăciun a solicitat formularea de eventuale observații ale participanților la reuniune.

Domnul Filimon, reprezentantul CNIPMM, a intervenit și a remarcat că adăugarea unor criterii va conduce la o evaluare de calitate a proiectelor, în cazul principiilor orizontale, acestea trebuie formulate astfel încât să nu existe nici o confuzie între ce reprezintă cerință obligatorie.

Domnia sa a dat exemplul unei clarificări primite recent de la Comisie, cu privire la echipamentele care trebuie achiziționate în procesul de producție, echipamente care trebuie să fie bazate pe energie electrică, nefiind acceptate mijloace, utilaje care să consume altceva decât energie verde. Domnul Filimon a spus ca această prevedere este importantă și că trebuie ca din etapa întocmirii Planului de afaceri să fie avută în vedere această restricție, pentru soluția de funcționare a echipamentelor de producție care se achiziționează prin proiect. Asta face parte din politica privind „Green Deal” a Comisiei și este o schimbare importantă, inclusiv în cadrul proiectelor care sunt destinate IMM-urilor, care până acum nu erau atât de restricționate, spre deosebire de solicitanții publici, care aveau aceste cerințe legate de mijloace de transport verzi sau hibrid.

Domnul Filimon a concluzionat că este de acord cu cele prezentate, că înțelege această interdicție și că înțelege cerința impusă de Uniunea Europeană, însă consideră că vor exista probleme legate de faptul că utilajele care se doresc a fi achiziționate pe diferite domenii de activitate ar trebui să fie proiectate și executate la ora actuală în așa fel încât ele să aibă ca unică sursă de punere în funcțiune energia electrică și că există un decalaj din acest punct de vedere, fiind, în opinia sa, nevoie de o perioadă mai mare de timp între a pune de acord producătorii de utilaje, fabricanți cu cerința Uniunii

Europene, că va fi foarte greu și că va trebui să existe o armonizare, pentru că la ora actuală pe piață, la târgurile de profil din Uniunea Europeană, utilajele nu sunt numai cu sursa energie electrică.

Dna președinte al CM a fost de acord cu faptul că aceasta chestiune nu va fi simplu de implementat, că în practică, producătorii de echipamente nu s-au concentrat în zona de protecție a mediului și de căutarea unor soluții de alimentare cu energie electrică, altfel decât zona de combustibili fosili, însă că este important ca regulile să fie cunoscute și că acestea provin din Regulament și că finanțatorul este cel care pune condițiile.

Domnul Krzysztof a intervenit și a spus că este important ca și concentrarea să se facă pe vehicule unde există evident alternative electrice și nu pe ceva ce ar fi tehnic imposibil, că această parte a proiectului nu ține de criteriul de eligibilitate, ci că, într-adevar, costurile de eligibilitate sunt mai scăzute, dar asta nu înseamnă că acel proiect nu poate fi finanțat. Comisia Europeană încearcă să motiveze acele proiecte și că lăsând la o parte faptul că această parte nu este eligibilă, restul proiectului poate fi finanțat. Este o restricție legală în Regulament la care toate țările au fost de acord inclusiv România, nu e ceva care poate fi modificat.

DI Kasprzyk a repetat că aceasta este regula și că este important să fie respectată de fiecare IMM care depune cerere de finanțare, pentru a nu fi identificate probleme în procesul de evaluare legate de acest aspect. De asemenea, a completat că ar fi bine ca această cerință să fie inclusă în ghidul solicitantului, astfel încât să fie cunoscută, fiind foarte bine că s-a discutat acest aspect în cadrul CM.

Dna președinte CM a mulțumit pentru precizare și a anunțat o pauză și revenirea la ședință, conform agendei.

Aprobarea criteriilor de selecție, actualizate ca urmare a comentariilor primite în perioada de consultare publică și a celor transmise de membrii CM, pentru:

Acțiunea 3.1 Reducerea emisiilor de carbon în municipiile reședință de județ și zona lor funcțională prin investiții pentru dezvoltarea infrastructurii urbane curate (infrastructuri de transport, ciclism, material rulant, combustibili alternativi, culoare de mobilitate), bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă

Acțiunea 6.1 Dezvoltare integrată în zonele urbane prin regenerare urbană, și dezvoltarea turismului și

Acțiunea 6.2 – Valorificarea potențialului turistic și conservarea patrimoniului în zone non-urbane

La revenirea la ședință, dna președinte al CM a anunțat că Acțiunea 3.1 este una de mare interes pentru CM, pentru că aceasta continuă mobilitatea urbană, continuă ceea ce s-a finanțat în cadrul planurilor de dezvoltare de mobilitate urbană (PMUD) din POR 2014-2020, iar în ceea ce privește zona de dezvoltare integrată urbană și dezvoltare integrată non-urbană, respectiv acțiunile 6.1 și 6.2, de asemenea sunt acțiuni în continuare a strategiilor integrate de dezvoltare (SID), care au fost finanțate prin POR 2014-2020. În cazul ambelor acțiuni este o abordare strategică, deci finanțările trebuie să se regăsească în cadrul unor documente de planificare, respectiv PMUD, SIDU/SDU pentru acțiuni urbane și strategiile de dezvoltare la nivelul județelor, pentru acțiunile non-urbane.

De asemenea, a menționat că cele mai importante modificări care vor fi prezentate, vor fi supuse analizei și aprobării membrilor CM vizează creșterea valorii eligibile a acestor proiecte în limita bugetului alocat. A menționat că la nivelul municipiilor reședință de județ și al municipiilor, s-a realizat

o prealocare de fonduri. Având în vedere această abordare, dacă există proiecte care se încadrează în această prealocare, propunerea este de a crește finanțarea nerambursabilă la nivel de proiect, așa fel încât fiecare municipiu să aibă posibilitatea să acceseze valoarea prealocată în cadrul unui singur proiect.

Doamna Mihailov i-a dat cuvântul dnei Craciun, Șef AM, pentru a prezenta modificările/completările propuse de AM în cadrul acțiunii de mobilitate și în cadrul acțiunii de dezvoltare urbană și turism, în ceea ce privește calculul eficienței costurilor. Din motive tehnice, nu se puteau să folosi patru, cinci subcriterii privind diferite tipuri de acțiuni și a fost necesară gruparea, în cazul mobilității urbane, pe categorii de costuri, respectiv pentru echipamente, mijloace de transport, zona de infrastructură, fiind restricții de ordin tehnic cu privire la grila de punctare.

Dna președinte al CM a precizat că mai există o propunere primită din partea Consiliului Județean Constanța în ceea ce privește extinderea eligibilității solicitanților de finanțare pentru acțiunile 6.1 și 6.2 și implicarea lor ca parteneri, respectiv pentru organizațiile de management al destinațiilor turistice, OMD-urile, care sunt înființate conform legislației și rolul lor este tocmai acela de a sprijini dezvoltarea turismului în zonele în care operează.

Dna Crăciun, Șef AM a prezentat **criteriile pentru mobilitatea urbană** și a precizat că nu sunt foarte multe modificări față de ceea ce s-a discutat în cadrul reuniunii de CM organizată în luna iunie 2023: una dintre modificări vizează valoarea maximă a proiectelor, pentru municipii reședințe de județ este propusă valoarea de 35 de milioane de euro, pentru municipii – altele decât reședințele de județ 5 milioane de Euro și pentru orașe 5 milioane de Euro, având în vedere alocările indicative și ce proiecte sunt în pregătire pe Ordonanța 88/2020, astfel încât să poată fi finanțate proiectele respective. Această propunere va fi modificată conform celor menționate de Președintele CM, respectiv creșterea finanțării nerambursabile la nivelul alocărilor predefinite, așa fel încât fiecare municipiu să aibă posibilitatea să acceseze valoarea alocată în cadrul unui singur proiect.

O altă modificare, criteriul *proiectul respectă principiile dezvoltare durabilă egalitate de șanse gen, nediscriminare și accesibilitate* au fost făcute unele modificări transmise de punctul de contact ONU pentru persoane cu dizabilități, cu referire la Convenția ONU pentru persoanele cu dizabilități și o detaliere cu privire la probleme importante în ceea ce privește această abordare, respectiv promovarea cercetării și dezvoltarea bunuri servicii facilitati concepute pentru persoane, au fost introduse niste definiții transmise de colegii de la punctul de contact ONU pentru persoane cu dizabilități.

A fost regândită grila cu criteriul 1.5. de eficiența a costurilor, pentru adaptarea la sistemul MySmis 2021+ pe variante alternative ale subcriteriilor.

A intervenit dl. Cristi Valentin Misăilă, primarul municipiului Focșani, care a întrebat dacă suma menționată, de 35 de milioane de euro, este eligibilă în integralitate.

Dna Craciun, șef AM a explicat că valoarea totală eligibilă este compusă din FEDR, bugetul de stat și contribuția solicitantului de 2%. Modificarea prezentată anterior vizează creșterea finanțării nerambursabile la nivelul alocărilor predefinite, așa fel încât fiecare municipiu să aibă posibilitatea să acceseze valoarea alocată în cadrul unui singur proiect.

Dl. primar a dorit să afle, totodată dacă pentru pragul de 35 de milioane de euro alocați pentru municipiile reședință de județ a fost eliminat criteriul referitor la numărul populației.

Dna președinte CM a precizat faptul că pentru municipiile reședință de județ, la acest criteriu, sumele sunt predefinite, iar alocările de fonduri sunt stabilite prin luarea în considerare a unui procent fix și a

diferenței în funcție de populație, după care a enumerat alocările pentru toate municipiile reședință de județ.

Dna Craciun, sef AM, a dorit să clarifice aspectele semnalate cu privire la necesitatea prezentării documentului de la autoritatea competenta de mediu, atunci când se depune strategia în vederea verificării acesteia, în sensul că se poate accepta depunerea strategiei, cu dovadă a depunerii documentelor la mediu în vederea obținerii documentului, urmând ca până la contractarea primului proiect care face obiectul strategiei să fie prezentat documentul final de la mediu.

Dna Viorica Ani Merla - administrator Asociația de Dezvoltare Intercomunitara Zona Metropolitana Constanta a intervenit și a propus la secțiunea privind „solicitanții eligibili” să se menționeze denumirea întreagă pentru zonele metropolitane, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară, motivat de faptul că mai sunt și alte astfel de asociații de dezvoltare, sectoriale. Cu privire la parteneriat a propus să fie incluse și aceste asociații care sa poata încheia un parteneriat cu unitatea administrativ-teritorială în municipiu reședință de județ. În privința excepțiilor la zonele exclusiv pietonale, în lumina experienței, Dna Merla a propus să fie trecuți la excepții și riveranii, dând exemplu o speța din municipiul Constanța în care, prin hotărâre judecătorească, a trebuit sa mute mobilierul urban pentru a da acces riveranilor. Aceasta a menționat un concept european, de shared spaces, ca fiind preponderent pietonal cu acces riverani.

Răspunsul dnei președinte CM a fost că din punct de vedere al legislației în domeniul mobilității urbane există obligații, că legea este recentă, din vara anului curent și că se referă la orașele de peste 100.000 de locuitori, care până 2026, vor trebui să-și definească zone exclusiv pietonale, însă va fi pusă întrebarea la Ministerul Dezvoltării pentru o clarificare, deoarece normele la această lege vor apărea până la sfârșitul anului. Explicația este că ghidului i se aplică recenta lege a mobilității urbane, însă normele vor indica dacă există această posibilitate și care va fi minimul de spațiu acordat pietonilor.

Doamna Merla a răspuns ca dacă există asemenea situații și există, factorii decidenți, respectiv Ministerul Dezvoltării și Comisia Europeană, care are experiență cu orașele mari, să armonizeze legislația, astfel încât să aibă acces auto pompierii, comercianții, riveranii, în cazuri excepționale.

DI Misăilă – primarul municipiul Focșani a intervenit și a remarcat că în România nu există un standard cu privire la piste de bicicletă. Acesta a menționat că la implementarea unui proiect cu piste de biciclete au găsit standard doar pentru lățime, în schimb zona de protecție nu este încă foarte bine definită și nu se poate interveni acum pe strazi înguste, sistematizate de zeci de ani, să mute blocuri și parcuri pentru a face piste de biciclete, fiind nevoie de reglementări clare în ceea ce privește lățimea, zona de protecție și restricțiile. Acesta a completat cu faptul că fiecare comunitate locală, fiecare UAT va veni cu propriile reguli, în lipsă de condiții clare, pentru că administrativ și politic este inacceptabil să desființezi aproximativ 2.000 de locuri de parcare într-un municipiu cu 11.000 de locuri de parcare sau să se instituie sens unic pe strazile înguste pentru a face piste de biciclete sau fie obligați oamenii să-și mute mașinile parcate pe carosabil. Acesta a mai spus că în perioada aceasta de programare nu sunt finanțate decât park and ride-uri, numai că acestea nu sunt necesare în municipiul Focșani, care este un oraș mic și ușor de strabatut cu mașina, astfel încât nu va parca nimeni mașina la marginea orașului, să se urce într-un mijloc loc de transport în comun sau pe o bicicletă să ajungă până la piață sau la primărie, pentru a putea fi folosite parking ride-urile, acestea fiind niște investiții lipsite de eficiență, care nu vor fi folosite de cetățeni. Domnia sa a îndemnat la găsirea unei soluții pentru a putea determina unde se pot face zone pietonale, astfel încât să nu se îngreuneze traficul rutier.

DI Primar a mai spus că îi este cunoscută tendința, că a văzut în alte țări că sunt în centrul orașelor zone în care nu circulă nimic în afară de autobuze, troleibuze și biciclete, însă trebuie găsită o soluție

la noi, respectiv elaborarea de normative pentru piste de biciclete, pentru zone pietonale, crearea unui cadru general valabil, aplicabil pentru toate entitățile care accesează fonduri.

Dna președinte al CM a amintit că exista un ghid orientativ cu privire la normativul privind pista de biciclete, un ghid orientativ elaborat de către Ministerul Dezvoltării, care ține cont de o practică europeană sau internațional în domeniu, însă problema care există în România, realitatea este că străzile nu sunt adecvate, cu mici excepții, unde există străzi de rang 1 și că nu mai este loc și pentru pista de biciclete. Soluția ar fi o discuție cu colegii de la Ministerul Dezvoltării, pentru a stabili gradul de obligativitate al acestui ghid orientativ, într-un dialog care să includă UAT-urile, pentru că acestea sunt entitățile implementatoare.

Cu privire la park & ride, dna Mihailov a punctat ca aceasta este singura operațiune de tip parcare acceptată de Comisia Europeană și că motivul pentru care CE acceptă aceste excepții este că nu se mai intră cu autoturismele în oraș și se reduce poluarea în zonele urbane. Aceasta a adăugat că se va verifica componenta de tip „ride” a acestor proiecte, care este obligatorie.

Dna președinte al CM a reamintit că finanțarea este pentru mobilitate urbană durabilă și că nu se pot finanța nevoile de mobilitate pe care vorbitorii le-au identificat, că problemele sunt comune mai multor orașe, însă trebuie să se aibă în vedere investițiile care se pot finanța din FEDER, enumerând câteva dintre cele finanțabile: park & ride, autobază, achiziționarea de mijloace de transport curate, electrice.

Dna Mihailov a completat, spunând că ar trebui găsită o soluție care să avantajeze și pe cei care cumpără mașini electrice, să putem stimula această activitate.

D primar Nicolas, primarul orașului Odobesti, a dat exemplul încercării de a finanța o piste de biciclete care să asigure protecție utilizatorilor, în zona unei căii ferate dintre Odobesti și Focșani, care trece de 2 ani din cauza unor probleme de preluare a terenului.

Exemplul a fost dat pentru găsirea unor variante de piste de biciclete și în afara centrului orașului, pentru mobilitatea între localități, pe malurile râurilor, culoare verzi, pentru evitarea drumurilor naționale.

Dna președinte al CM i-a mulțumit d-lui primar pentru ideile prezentate și a precizat că ghidurile sunt destul de permissive în ceea ce privește dreptul de proprietate, cât și cu aspectele ce țin de parteneriate, sugerându-i că ar putea încheia acorduri cu Administrația Națională “Apele Române”, unde există de asemenea deschidere în această direcție, însă trebuie clarificat în sarcina cui intra cheltuielile legate de cadastru, de tot ce ține de partea tehnică, întrucât acestea sunt cheltuieli eligibile. Totodată, a propus ca în cazul ministerelor sau altor structuri ale administrației centrale să se încheie protocoale pentru a se depăși această problemă de preluare, de predare, în cazul pistei de biciclete ce se dorește a fi construită pe o linie de cale ferată dezafectată.

Domnul primar a precizat că impedimentele sunt legate de dreptul de administrare asupra terenului. Dna director general Mihailov a menționat că soluția ar fi o intermediere amiabilă, instituțională și a dat cuvântul d-lui Kasprzyk, care a punctat faptul că Uniunea Europeană nu finanțează tot și că argumentele legate de faptul că existența unui număr mare de mașini ar implica crearea mai multor locuri de parcare sunt greșite. Astfel că, încurajează crearea pistelor de biciclete pentru fluidizarea traficului în orașele unde numărul mașinilor este foarte mare, oferind finanțare în acest sens, conștient fiind totuși că, la început, implementarea acestei politici va fi dificilă. A menționat, totodată, că lipsa unui cadru legislativ stabil este un avantaj, existând astfel o flexibilitate în cadrul acestui demers. Legat de partea practică, respectiv standarde, norme, a recomandat o analiză a traficului, consultare cu

părțile interesate, crearea unor grupuri tehnice formate din persoane cu experiență care să stabilească anumiți parametri, dând exemplu orașe în care s-au implementat cu succes aceste aspecte, cum ar fi Buzău, Focșani. De asemenea, a sugerat că standardizarea pistelor de biciclete ar putea diminua costurile; susține, de asemenea, inovarea sau utilizarea tuturor resurselor, respectiv ideea creării pistelor de biciclete pe căi ferate dezafectate, sau așa cum este exemplul din Belgia unde au fost create piste de biciclete pe anumite zone ale canalelor de scurgere a apelor, punctând faptul că pe viitor orașele de succes vor fi cele care vor reuși să renunțe la această dependență de mașini dacă dispun de piste de biciclete și de un sistem bun de transport în comun și că va exista finanțare pentru ceea ce aduce transformare.

În continuare, dna Mihailov a mulțumit pentru intervenție și a propus votarea criteriilor de selecție pentru mobilitate urbană în forma transmisă de AM și completarea cu privire la zonele metropolitane într-o definiție mai extinsă, criteriile pentru Acțiunea 3.1 Reducerea emisiilor de carbon în municipiile reședință de județ și zona lor funcțională prin investiții pentru dezvoltarea infrastructurii urbane curate (infrastructuri de transport, ciclism, material rulant, combustibili alternativi, culoare de mobilitate), bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă, criteriile fiind aprobate cu unanimitate de voturi.

Dânsa a propus trecerea la următorul punct de pe Ordinea de zi, respectiv **Acțiunea 6.1. – prezentarea criteriilor de selecție modificate** atât în urma comentariilor membrilor CM, cât și a discuțiilor purtate cu Comisia Europeană și a propus creșterea finanțării nerambursabile a proiectului la nivelul maxim din sumele prealocate la nivelul municipiilor reședință de județ. Totodată, a precizat că în cazul acțiunilor 6.1. și 6.2., care sunt destul de complexe, pentru că se adresează unui set mai variat de intervenții, s-au constatat anumite necesități de clarificare în ceea ce privește proiectele care vizează reabilitarea monumentelor, menționând că modificările sunt de natură tehnică și vizează în principal proiectele care au valori mai mari, având în vedere și proiectele pregătite la nivelul municipiilor, mai ales cele care vin din programul de Asistență tehnică din POAT și a rugat-o pe dna director Crăciun, sef AM, să prezinte modificările propuse pentru Acțiunea 6.1.

Dna director Crăciun a prezentat modificările față de materialele discutate anterior pentru Acțiunea 6.1. de dezvoltare integrată în zonele urbane, respectiv cerințele privind eligibilitatea proiectului. Astfel, există în text două cerințe vis-a-vis de activități care se desfășoară în localități care au statut de stațiune turistică sau stațiune balneară climaterică și balneoclimaterică, precum și pentru monumentele istorice, obiectivul de patrimoniu trebuia să facă parte din categoria A sau B, așa cum este inclus în lista monumentelor istorice; au fost introduse cerințe sub formă de criterii de eligibilitate. La definiția caracterului integrat al proiectului există o detaliere a activităților pentru primul domeniu, unde proiectul implică diferite sectoare, iar cerința colegilor de la Comisia Europeană a fost să se facă o diferență față de proiectele finanțate în cadrul Obiectivului de politică 4, care vizează domeniile social și educație, în sensul că nu există suprapunere între cele două. Astfel, în cadrul proiectelor din acțiunea 6.1, aceste domenii, respectiv social și educație, vor fi tratate ca fiind domenii secundare, nu ca fiind domeniile principale.

La activitățile eligibile, s-a realizat o separare mai clară între categoriile de activități întrucât în ghid există patru categorii de activități: Categoria A pentru zonele de regenerare urbană, Categoria B pentru zonele istorice, zonele cu potențial turistic, Categoria C pentru activități care vizează stațiunile turistice urbane, balneare și balneoclimaterice și categoria D pentru conservarea, protecția, restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și istoric.

Pentru activitățile auxiliare investiției de bază, pentru primele trei categorii, A, B și C, a fost introdusă în categoria activităților auxiliare reabilitarea, modernizarea străzilor urbane, a străzilor către

principalele obiective turistice, relocarea și modernizarea rețelelor de utilități aferente străzilor care sunt incluse în proiect, construirea și extinderea sistemelor de supraveghere video, construirea, modernizarea și extinderea sistemului de iluminat și instalarea de Wi-Fi în spațiile publice. Aceste cheltuieli sunt limitate la 10% din valoarea investiției de bază.

În ceea ce privește categoriile de activități care pot fi incluse într-un proiect, proiectul poate cuprinde activități de tipul A, B, C sau D și însoțite obligatoriu de categoria E de activități și /sau activități de categoria F.

La proiectele neeligibile s-a punctat faptul că nu sunt eligibile proiectele care vizează activitatea de creare, modernizare de parcuri de distracții, spa-uri, baze de tratament, pârtii de schi, toate activitățile care, de fapt, intră sub incidența ajutorului de stat și a fost eliminată din text referirea la monumentele UNESCO.

Dna Mihailov a intervenit și a explicat că a fost o confuzie privind UNESCO, respectiv în regiunea de sud-est este catalogată Delta Dunării pentru elementul biodiversitate, iar pentru ținutul Buzăului se poartă discuții din punct de vedere al geologiei, astfel că s-a realizat încadrarea în această categorie universală de patrimoniu, numai pentru zona de biodiversitate și geologie. Din punct de vedere al patrimoniului cultural, regiunea nu are această clasificare, nu există monumente, însă aceasta este o problemă care s-a clarificat, pentru că nu era cazul să fie menționat UNESCO, în contextul în care regiunea nu are așa ceva, pe partea de patrimoniu cultural.

A propus, totodată, o flexibilitate în abordare, respectiv să nu fie excluse de la finanțare proiectele care sunt în această situație, având în vedere intervenția domnului Președinte Catălin Toma care a menționat că se află în procedură pentru a clasifica mausoleul de la Mărășești în categoria listată de UNESCO; în aceste condiții nu se va mai limita în ghid încadrarea obiectivelor de patrimoniu listate în categoria A sau B.

Dna director Crăciun a continuat cu modificările propuse, respectiv pentru criteriile de selecție s-a revizuit grila astfel încât aceasta să răspundă în mai mare măsură tuturor categoriilor de activității care pot fi vizate de proiecte, atât A, B, cât și C, pentru că într-o variantă anterioară exista această idee că răspunde mai mult criteriilor pentru categoria A de activități. Pentru categoriile B și C s-a introdus un criteriu nou, respectiv numărul de vizitatori sau utilizatori ai infrastructurii cu potențial turistic, obiectiv al proiectului, pentru care s-a acordat un punctaj de maxim 6 puncte. La eficiența costurilor a existat aceeași abordare, în sensul că a fost revizuit criteriul sub forma unei singure cerințe cu un punctaj maxim de 10 puncte, respectiv între 0 și 10 și a fost adăugat și costul mediu-istoric pentru piste și trasee de biciclete, acesta fiind una din activitățile care pot fi incluse în cadrul proiectelor, a fost reformulat subcriteriul referitor la capacitatea proiectului de a genera venituri pentru toată perioada de sustenabilitate a proiectului și au fost introduse trei intervale, respectiv dacă venitul generat ca urmare a implementării proiectului este mai mare de 10% din cheltuielile de exploatare se acordă 6 puncte, dacă este între 5 și 10% din cheltuielile de exploatare se acordă 3 puncte și dacă venitul este mai mic de 5% se acordă 0 puncte. A menționat că sunt subcriterii de selecție care nu sunt eliminatorii pentru proiecte, fiind vorba despre punctajul suplimentar din evaluarea tehnică și financiară. A fost adăugat subcriteriul legat de încadrarea obiectivului în categoria clădirilor, obiectivelor de patrimoniu, unde punctajele s-au acordat astfel: patrimoniu cultural național - 8 puncte, patrimoniu cultural local - 4 puncte și patrimoniu cultural cu relevanță pentru istoria locală - 2 puncte și dacă nu se încadrează niciuna dintre situații - 0 puncte, iar pentru ambele grile a fost eliminat din secțiunea II acel criteriu legat de lista proiectelor prioritizate de structura partenerială cu rol în elaborarea, actualizarea, monitorizarea strategiei și a fost păstrat acesta ca un criteriu de eligibilitate.

După prezentarea modificărilor, dna director Craciun, șef AM a dorit să precizeze faptul că, activitățile vizează atât proiectele din domeniul patrimoniului istoric, cât și cele din domeniul patrimoniului cultural, astfel încât nu se va avea în vedere încadrarea în categoria de monumente istorice listate (în categoriile A sau B), conform celor discutate anterior.

~~Dânsa a prezentat în continuare și principalele modificări /completări referitoare la Acțiunea 6.2 Valorificarea potențialului turistic în zone non urbane, modificări prezentate sub forma unui tabel membrilor CM.~~

Dna presedinte al CM a întrebat dacă sunt observații asupra acestor criterii, menționând că o parte din ele au fost discutate și în ședința precedentă.

A amintit propunerea din partea Consiliului Județean Constanta de a include în categoria entităților eligibile, pentru activitățile de parteneriat, D și E organizațiile pentru managementul destinațiilor turistice, care pot desfășura activități de promovare turistică, de marketing teritorial, sau activități de promovare a creșterii, conștientizării cetățenilor față de protecția mediului. A existat, de asemenea, o observație legată de ghidul pe non-urban, să fie punctate și clădirile care sunt valoroase din punct de vedere arhitectonic, în sensul că, dacă este o clădire de patrimoniu, de valoare națională, respectiv din categoria A, să i se acorde punctaj mai mare, dacă este de valoare locală (incadrata în categoria B) să i se acorde punctaj mai mic, iar dacă nu are nicio valoare, nu înseamnă că nu va fi primită la finanțare, ci că va primi punctaj zero la acest criteriu. Aceasta a fost una din propunerile primite și a fost considerată rezonabilă, având în vedere că aceste acțiuni sunt abordate cumva în paralel, o parte fiind pe urban și o parte pe non-urban.

Astfel, ghidul arată că pe zona de regenerare urbană, de „open space”, există două situații, una legată de un proiect de regenerare urbană, în care este vizată o zonă dintr-un cartier al orașului cu o categorie de activități, și alta situație în care este vizată o zonă cu potențial istoric, cum sunt centrele istorice, în care există alte categorii de activități și o a treia categorie de activități, care se referă la un reabilitarea unui obiectiv cultural.

În România există Lista Monumentelor dată de Ministerul Culturii, la care ar trebui să se facă referire și care ar trebui adăugată, alături de monumentele aflate în curs de acreditare din punct de vedere al standardelor UNESCO. Dna președinte al CM a propus armonizarea acestor lucruri pentru eligibilitate și corelarea criteriilor de selecție cu criteriile de eligibilitate, pentru că există situații în care sunt clădiri care nu sunt listate de Ministerul Culturii, dar care prin proiect pot fi valorificate din punct de vedere cultural sau turistic.

Dna Camelia Epure, director executiv Direcția Programe, Consiliul Județean Galați a dat exemplu o clădire care este monument istoric, este preluată în administrare, nu este funcțională, utilizată de ceva timp, are o valoare pentru istorie a județului foarte importantă și se dorește a fi pusă în valoare în cadrul unui proiect, însă la partea de indicatori și de criterii pentru care se acordă punctaj suplimentar în ceea ce privește numărul de vizitatori, referința ar fi zero și întreabă cum poate fi autoevaluată o astfel de clădire în această situație.

Dna președinte al CM a răspuns că în ghid este detaliat faptul că pentru astfel de proiecte, în care există clădiri nefuncționale care prin proiect vor fi introduse ori în circuitul cultural, ori în circuitul turistic, în care se numără biletele vândute vizitatorilor, aceasta creștere față de situația precedentă nu este aplicabilă, pentru că nu există termen de comparație, însă, se va avea în vedere o raportare privind numărul de utilizatori.

Dna director Epure a precizat că vor fi vizitatori și vor fi în cuantum generos față de ceea ce e precizat, însă dacă clădirea este nefuncțională și devine funcțională și va avea 10.000 de vizitatori sau participanți la activități culturale pe an, consideră că este nedrept să nu primească niciun punct.

Dna director Crăciun, sef AM a explicat că în astfel de condiții, valoarea la care să raportează este 0 și s-ar încadra la prima categorie, pentru că este vorba de un obiectiv nou. În acest caz, se va face o mențiune, adăugând că pentru acele proiecte nou înființate raportarea se face la baza 0.

Dna Mihailov a mulțumit pentru observații și a dat cuvântul doamnei Viorica Ani Merla, Director Executiv Directia Dezvoltare si Fonduri Europene din cadrul Primăriei Municipiului Constanța, care a făcut o observație referitoare la subcriteriul 1.9 - eficiența costurilor proiectului, respectiv că a fost adăugat costul mediu istoric pentru piste de biciclete de 1100 de lei pe kilometru și a considerat că este eroare, solicitând corectarea acestui aspect.

Dna Mihailov a mulțumit și a dat cuvântul doamnei Daciana Crastiu responsabila pentru Obiectivul de Politică 5 din cadrul DG REGIO.

Dna Crastiu a mulțumit pentru intenția de a introduce organismele de management al destinației turistice printre beneficiarii eligibili și a dorit să sublinieze faptul că investițiile în cadrul acestui obiectiv trebuie să îndeplinească caracteristica de bază și anume proiectele trebuie să fie integrate. Având în vedere grila de eligibilitate și de evaluare, nu se dorește intervenții de sine stătătoare, ci doar acel tip de intervenții care au componente multiple prin care se asigură îndeplinirea unor funcții multiple, funcții economice, sociale, de mediu culturale, turistice, etc.

A menționat, de asemenea, că un alt element esențial este principiul participativ respectiv implicarea tuturor factorilor relevanți în designul, în elaborarea proiectelor, monitorizarea, implementarea acestora, referindu-se la autoritățile locale, ONG-uri etc.

A precizat, totodată, că este apreciat foarte mult faptul că în grila de evaluare, atât la criteriile 6.1, cât și la 6.2 sunt observații orizontale pentru ambele obiective specifice, iar la grila de evaluare referitoare la regenerare urbană, accentul se pune pe acțiuni de protejare a biodiversității, pe ponderea suprafeței abandonate supuse regenerării urbane, pe aspectele sociale, respectiv pe dezvoltarea zonelor marginalizate, dar și la acțiuni care se adresează grupurilor defavorizate, respectiv criteriul referitor la eficiența costului proiectului, dar și criteriul referitor la sustenabilitatea, durabilitatea investițiilor. În privința grilei referitoare la patrimoniul cultural turistic, aspectele esențiale se referă la capacitatea proiectului de a genera venituri, la importanța planului de marketing care se dorește a fi un plan realist și fezabil și la criteriul referitor la gradul în care proiectul contribuie la dezvoltarea activității economice în zonă, deoarece se dorește ca investițiile în regenerare urbană, culturală și turism să contribuie la dezvoltarea economică, socială, culturală, turistică a zonei, să contribuie la creșterea atractivității, dar și la calitatea vieții zonei respective.

Dna președinte al CM a mulțumit pentru comentarii și a precizat că prin clarificările care au fost aduse criteriilor de selecție, s-a răspuns cerinței de a avea criterii clare pentru ghiduri care să ofere posibilitatea municipiilor să gândească o serie de proiecte diferite, în sensul că este vorba despre proiecte care se adresează cartierelor defavorizate din municipiu sau despre proiecte care se adresează zonelor istorice, zonelor cu potențial. Există așteptări ca toate proiectele care vor fi finanțate să aibă această componentă de marketing teritorial și de activitate socială, prin care să fie mai prezente în comunitate.

Dna Crastiu a intervenit și a menționat că este apreciată promovarea activităților soft, așa cum sunt menționate la literele D și E, respectiv capacitățile administrative, activități de promovare care sunt

foarte importante pentru asigurarea unor investiții durabile și, de asemenea, se dorește un mix de activități care se referă atât la promovarea atuurilor din zona respectivă, cum sunt obiectivele culturale turistice, dar și la rezolvarea unor probleme sociale cum sunt zonele defavorizate, concluzionând că există un echilibru foarte bun în grila de evaluare.

DI. Florin–Ionut Pucleanu, primarul municipiului Galați, a intervenit și a solicitat clarificări cu privire la suma maximală propusă per proiect, respectiv 10 milioane de euro.

Dna președinte al CM a clarificat că în ghid a fost propusă suma de 10 milioane de euro, dar că poate fi acceptată propunerea dumnealui, similară cu axa de mobilitate, în care finanțarea nerambursabilă a unui proiect să fie stabilită în funcție de valoarea maximă eligibilă, respectiv de suma prealocată la nivel de municipiu. Totodată, a făcut o precizare, ca regulă generală, respectiv, în axele 6.1 și 6.2 vor intra proiectele etapizate care provin din Programul Regional 2014-2020. De asemenea, a precizat că sunt cazuri în care valorile proiectelor etapizate consumă substanțial, peste 30% poate din valoarea prealocată și există posibilitatea creșterii valorii la nivelul maxim alocat municipiului, respectiv 20 de milioane de euro, însă la nivelul fiecărui municipiu, în funcție de proiectele etapizate, această sumă va fi ajustată.

Dna Mihailov a menționat, totodată, că există o listă de rezervă, există economii, precum și sprijin din partea MIPE și Ministerului de Finanțe pentru asumarea pe bugetul de stat a sumelor care vor fi solicitate în plus față de ceea ce există în program.

DI Florin–Ionut Pucleanu a întrebat dacă sumele rămase în urma contractării proiectelor, nu ar putea fi realocate celor care au capacitate de implementare.

DI. Kasprzyk, reprezentantul Comisiei Europene, a intervenit și a precizat că decizia este a AM, însă nu doar cei de succes ar trebui să primească finanțarea. Totodată, dânsul a apreciat faptul că a fost reformulat Criteriul privind veniturile generate de proiect și a amintit că procentul de 10% din cheltuieli să fie acoperit de veniturile generate de proiect nu este o limită pentru a obține punctajul maxim.

DI Primar a intervenit și a adus în discuție un aspect referitor la proiectele cu întârzieri foarte mari, aproape în imposibilitate de a fi implementate, atrăgând atenția asupra sumelor dezangajate și a menționat că este necesară trasarea unei linii de progres, după care să se facă redistribuirile de fonduri.

Dna Mihailov a explicat că s-a aplicat regula din programul precedent, respectiv termenul pus la dispoziția autorităților unde există sume prealocate este de 2 ani.

A menționat totodată, că în maxim 6 luni se va contura o imagine clară a depunerii de proiecte și a contractării acestora, respectiv până la următorul CM, accentul fiind pus pe proiectele tehnice pregătite, iar proiectele etapizate sunt un caz aparte, sunt în afara competiției, însă acestea vor ajuta din punctul de vedere al cheltuirii banilor.

DI. Kasprzyk a dorit să puncteze faptul că proiectele etapizate nu presupun o perioadă de implementare până în anul 2029, că acesta ar fi un semnal transmis greșit și care implică bani pierduți. A menționat, de asemenea, că mesajul Comisiei Europene către autoritățile române este de a fi mai stricte cu privire la termenele de implementare pentru aceste proiecte, care să fie mai scurte, obiectivul fiind o absorbție de 100%.

Având în vedere aceste observații și sugestii de completare, dna președinte al CM a propus aprobarea criteriilor de selecție cu aceste amendamente, respectiv includerea în cadrul solicitanților eligibili a

Organizației de management al destinației turistice, cu precizarea privind subiectul proiectelor care se afla în etapa de acreditare UNESCO, criteriile așa cum sunt propuse de AM și creșterea finanțării nerambursabile la nivel de proiect, până la nivelul sumei prealocate pentru municipii.

Criteriile pentru Acțiunea 6.1 Dezvoltare integrată în zonele urbane prin regenerare urbană, și dezvoltarea turismului au fost aprobate cu unanimitate de voturi.

În continuare, dna Mihailov a propus abordarea ultimului subiect, respectiv Obiectivul specific FEDR 5.2, mai precis **Acțiunea 6.2 care se referă la valorificarea potențialului turistic în zonele non-urbane** și a rugat-o pe dna director Crăciun, șef al AM să prezinte modificările și problemele de modificare a criteriilor.

Dna director Crăciun a precizat că o parte din modificările prezentate la Acțiunea 6.1 se repetă și la Acțiunea 6.2, respectiv cele legate de introducerea celor două criterii de eligibilitate referitoare la stațiuni și la partea de monumente istorice, definiția caracterului integrat al proiectului cu separarea de obiectivul de politică 4. La categoriile de activități care pot face obiectul unui proiect, a clarificat faptul că se pot include activități din categoriile A, B sau C și, după caz, activități din categoriile D și/sau E, categoriile D și E fiind cele legate de partea de promovare a dezvoltării economice și integrare și inovare socială și activități de creștere a capacității administrative, de animare, de conștientizare a populației, de cooperare internațională.

În ghid a fost introdusă precizarea că nu sunt eligibile proiectele care vizează doar dotări și/sau lucrări care nu se autorizează, proiectele care vizează activități și ar intra sub regulile ajutorului de stat, proiectele care vizează monumente de for public. La criteriile de selecție, în plus față de ceea ce s-a discutat, la subcriteriul 1.1, valorificarea potențialului turistic, aspectele legate de drumul de acces au fost reformulate și s-au introdus două opțiuni, respectiv dacă proiectul valorifică potențialul turistic într-o zonă rurală care nu este accesibilă cu mijloace de transport public, inclusiv operatori privați se acordă 3 puncte și se acordă 3 puncte dacă proiectul valorifică potențialul turistic într-o zonă rurală în care drumul de acces este neamenajat, fiind un punctaj cumulativ. A fost reformulat subcriteriul referitor la gradul în care proiectul contribuie la dezvoltarea de activități economice în zonă, în sensul că punctajul maxim se acordă pentru două activități economice, iar pe varianta anterioară punctajul maxim se acorda pentru trei activități economice.

A fost introdus la subcriteriul 1.6 eficiența costurilor, costul mediu-istoric pentru modernizare, reabilitare și extindere clădiri, luând în considerare toate tipurile de activități A, B și C care pot face obiectul unui proiect. La subcriteriul care vizează numărul de vizitatori sau de utilizatori ai obiectivului au fost separate două categorii, respectiv pentru obiective culturale turistice existente și pentru obiective culturale turistice nou înființate și a fost redus numărul de vizitatori pentru cele nou înființate la jumătate față de varianta inițială, întrucât din toate comentariile primite a reieșit faptul că valoarea era prea mare pentru tipurile de intervenții gândite pentru acest apel. A fost reformulat de asemenea și subcriteriul care vizează capacitatea proiectului de a genera venituri, respectiv în cazul în care aceste venituri depășesc cu 10% cheltuielile de exploatare se acordă punctaj maxim.

În urma discuției cu reprezentanții Comisiei Europene a fost modificat criteriul privind contribuția la temeile orizontale și a fost redistribuit punctajul, în sensul că s-au acordat 3 puncte pentru a) și 3 puncte pentru b), punctajul total pentru acest subcriteriu nu s-a modificat, rămânând tot 10 puncte. De asemenea, pentru ambele grile, a fost eliminată din secțiunea 2 a grilei de evaluare mențiunea că proiectul face parte din lista proiectelor prioritizate, fiind păstrat ca un criteriu de eligibilitate.

Dna președinte al CM a întrebat dacă în zona non-urbană există situația similară privind monumentele care se află în etapă de acreditare UNESCO și având în vedere că nu este cazul, a propus să nu mai fie

menționate proiectele pentru categoria de activități care vizează reabilitarea clădirilor, respectiv categoriile de activități A și B.

O altă propunere de modificare a criteriilor de eligibilitate fost creșterea finanțării nerambursabile la nivel de proiect la valoarea alocării de fonduri la nivel județean. Propunerea inițială presupunea o valoare maximă de 3 milioane de euro pentru un proiect însă, în urma discuțiilor cu membrii CM, cu consiliile județene, dar și cu ceilalți parteneri, s-a constatat că există proiecte care au nevoie din punct de vedere al investițiilor de o valoare mai mare, astfel că propunerea ar fi creșterea valorii unui proiect la 8 milioane de euro pentru un proiect, la nivelul fiecărui județ. A menționat totodată și propunerea de includere a Organizației de Management al Destinației Turistice pentru a fi eligibilă ca partener.

În lipsa altor observații, a propus aprobarea criteriilor cu aceste amendamente, pe același calendar cu ghidul lansat, cu depunere începând cu anul viitor.

Criteriile pentru Acțiunea 6.2 – Valorificarea potențialului turistic și conservarea patrimoniului în zone non-urbane au fost aprobate cu unanimitate de voturi.

Dna Mihailov a mulțumit și a dat cuvântul doamnei primar Mariana Gaju, Prim-Vicepreședinte în cadrul Asociației Comunelor din România, primar al comunei Cumpăna din județul Constanța.

Dna primar Mariana Gaju a dorit să revină cu solicitarea pe care Asociația Comunelor din România a lansat-o încă din luna aprilie și ulterior în mai 2023, legat de Obiectivul de politică 2, o Europă mai verde, Obiectiv Specific 2.1, Promovarea măsurilor de eficiență energetică, intervenții ce vor viza îmbunătățirea performanțelor energetice la clădirile rezidențiale, de a primi susținere atât la nivelul Comisiei Europene dar și la nivel național, atât din partea Ministerului Finanțelor, cât și din partea MIPE, cu repartizarea sumelor alocate pentru mediul urban și mediul rural.

Dna președinte al CM a mulțumit doamnei primar, menționând că mesajul dumneaei a fost preluat și că au existat discuții informale, în primă fază, cu colegii de la nivel național. Pe zona de eficiență energetică, bugetul alocat pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale nu este foarte mare, alocarea fiind de aproximativ 30 de milioane de euro.

Din punct de vedere al proiectelor etapizate, nu sunt multe proiecte care să consume din acest buget pe zona rezidențială, ele fiind mai mult în zona de eficiență a clădirilor publice, astfel că discuția privind extinderea eligibilității sau includerea zonei de asociații de locatari din mediul rural, ca eligibile pe Programul Regional este în analiză. Au fost primite solicitările din partea domniei sale, necesarul estimat pentru finanțare și la care există și documentații tehnice pregătite fiind destul de mare. Abordarea este una echitabilă, respectiv împărțirea fondurilor între județe. Dacă timp de an de zile nu se depun vor proiecte, discuția se va relua, însă pentru moment nu există resurse pentru includerea zonei rurale ca zona eligibilă, alături de cea urbană.

Dl. Kasprzyk a intervenit și a dorit să clarifice că nu se dorește crearea de speranțe nerealiste până când nu există finanțarea securizată, opțiunile însă fiind deschise, Comisia Europeană susținând sprijinul zonelor rurale, întrucât nu există nicio regulă la nivel european care să interzică acest tip de suport. A menționat, de asemenea, că nu va exista opoziție din partea Comisiei Europene în situația în care AM va decide să inițieze astfel de propuneri. A precizat că se va pune un accent mult mai clar pe o distribuție aproximativ egală, inclusiv în zonele rurale unde există un nivel mai ridicat de sărăcie, întrucât doresc să se asigure că părțile mai dezavantajate primesc finanțare și devin mai puternice.

Dl. Kasprzyk a punctat faptul că există riscul să nu fie utilizați toți banii alocați, indiferent de cât de bună ar fi planificarea.

Dna Mihailov a rugat-o pe dna Ancuța Condurache, director Direcția Monitorizare AM PTJ - MIPE – DGDRTJ, să transmită un mesaj.

Dna director Condurache și-a exprimat aprecierea față de eforturile făcute de AM PR SE și bucuria față de progresele pe care le-a observat că s-au făcut în prima parte a implementării Programului, respectiv numărul de apeluri care au fost lansate, numărul de ghiduri care au fost pregătite. A precizat faptul că Programul Regional și Programul de Tranziție Justă au multe elemente în comun și că ar trebui să se ia în considerare instrumente de monitorizare a investițiilor complementare, deoarece în linii mari se urmăresc aceleași obiective.

Dna director Condurache a menționat, totodată, că s-a inițiat elaborarea unui acord pluripartit între ADR-uri, A.M. și grupurile teritoriale județene de monitorizare, raportare, comunicare, pentru a exista un plan comun de a aborda aceste aspecte din cele două programe.

Dna Mihailov a mulțumit pentru mesajul transmis și a punctat importanța corelării între finanțări, în așa fel încât să se extragă maximum din cele două oportunități de finanțare, respectiv Programul Regional și Programul de Tranziție Justă și a dat cuvântul d-lui Daniel Gheorghe Nicolas - primarul orașului Odobesti, în calitate de reprezentant al Asociației Orașelor din România.

Dl. primar Nicolas a întrebat dacă există posibilitatea ca și în cadrul acestui exercițiu financiar să existe o axă dedicată și orașelor mici, întrucât în programarea trecută Axa 13 s-a dovedit a fi un succes real și de foarte mare ajutor pentru orașele pe care dumnealui le reprezintă.

Dna președinte al CM a mulțumit pentru intervenție și a menționat că orașele mici sunt în competiție pe anumite axe cu orașele mari și că sunt, într-adevăr, defavorizate pentru că nu au aceeași capacitate, însă Programul Regional are câteva acțiuni în care sunt eligibile orașele mici, zona de mobilitate urbană, unde există totuși competiție, în sensul că nu sunt sume predefinite.

De asemenea, a menționat că în urma analizei efectuate, a reieșit că destul de multe proiecte din Axa 13 vor fi etapizate, astfel că orașele mici nu vor rămâne fără fonduri și consideră că este un mare succes dacă se vor găsi soluții pentru a etapiza toate proiectele care vin din orașele mici, ponderea acestora în total proiecte etapizate fiind importantă.

Dl. primar Nicolas a intervenit și a precizat că există proiecte etapizate în orașele mici, însă unele sunt proiecte inovative, care au fost proiecte unice în România și care, la un moment dat, au avut probleme pe partea de achiziții publice, dând exemplu o contestație în cadrul unei licitații, pe parcursul a 3 ani, fără a exista posibilitatea de implementare în acest interval de timp.

Totodată, a atras atenția asupra faptului că orașele mici se consideră discriminate, menționând că nu au puterea financiară a municipiilor reședință de județ și numeric nu se compară cu comunele, însă sunt reprezentanții a aproximativ 5 milioane de lucrători din România, care oferă servicii și comunelor din jur și cu toate acestea nu au nici sume prestabilite, nici program dedicat.

Dna Mihailov a precizat că sumele din axa de mobilitate urbană pentru orașe, altele decât municipiile și reședințele de județ, le sunt dedicate, doar că nu s-a făcut o prealocare, la orașele mici abordarea fiind globală, competitivă, în care s-a propus o valoare maximă de 5 milioane de euro pentru un proiect nou, pentru că spre deosebire de orașul Odobesti, care este un oraș activ din acest punct de vedere, există municipii și orașe care nu atrag fonduri și nu au experiență, capacitatea de a implementa fiind aproape inexistentă.

Există o sumă prealocată pe zona de mobilitate urbană, o sumă pe zona de regenerare urbană și cel mai important ar fi găsierea unor soluții pentru a finanța toate proiectele care provin etapizate, pentru

că, în caz contrar, ar trebui returnați banii la Comisia Europeană, lucru care nu este de dorit. Programul Regional 2021-2027 nu are Axa 13, pentru că acest lucru nu este posibil, corespondența Axei 13 din programarea trecută ar fi Axa 6.1. din noua programare, pentru care există o alocare (pentru orașele mici și mijlocii) de aproximativ 15 de milioane de euro.

Dl. primar Nicolas a întrebat de ce nu se stabilesc și pentru exercițiul financiar viitor niște standarde de cost cum sunt cele de la AFIR, respectiv pentru achizițiile publice să se stabilească încadrarea într-o listă de prețuri pentru anumite produse sau pentru implementare în cazul lucrărilor, niște standarde de cost și astfel să poată fi organizată o procedură simplă, întrucât în primării nu există compartimente de achiziții publice.

Dna președinte al CM a răspuns că în cadrul AFIR ar exista astfel de soluții pe echipamente, nu pentru lucrări de construcții și ca principiu, în privința accesării fondurilor din Uniunea Europeană, în cadrul Politicii de Coeziune, există această obligație de a se organiza licitații, acolo unde este posibil acest lucru, însă problemele apar pe partea de legislație națională în domeniul achizițiilor publice, unde ar exista anumite aspecte care ar trebui corectate.

Dl. primar Nicolas a prezentat alte situații care au determinat întârzieri în derularea procedurilor de licitație publică.

Dna președinte al CM a mulțumit pentru comentarii și a precizat că sunt detalii foarte tehnice, iar dl. Kasprzyk a intervenit și a precizat că problemele semnalate reprezintă un aspect important pentru Comisia Europeană și chiar dacă nu fac obiectul ordinii de zi, pe termen lung se va reveni asupra lor, pentru a se stabili cum pot beneficia și locuitorii din orașele mici de pe urma fondurilor alocate, prin creșterea capacității.

Dl. Kasprzyk a precizat că vor fi contactați prin AM, pentru a continua discuția pe această temă, în scopul de a găsi soluții la problemele cu care se confruntă și pentru a nu se considera discriminați, se va analiza planul de evaluare și în baza statisticilor, se va lua în calcul acest aspect pentru următoarea perioadă de programare, însă a încurajat totodată să se profite de orice oportunitate pe care o oferă actualul program.

În încheiere, dna președinte al CM a mulțumit reprezentanților Comisiei Europene pentru mesajul transmis și a anunțat că lucrările vor continua a doua zi, conform agendei și a amintit de invitația din partea Consiliului Județean Vrancea de a vizita 2 proiecte finanțate din Programul Regional 2014-2020, unul care vizează un obiectiv cultural, iar celălalt un proiect de eficiență energetică, urmată de o invitație la masa de prânz, care va oferi posibilitatea participanților de a cunoaște o zonă mai deosebită a județului și anume zona orașului Panciu.

22 noiembrie 2023- ziua a 2-a a reuniunii

Doamna președinte al CM le-a adresat membrilor prezenți câteva cuvinte de întâmpinare, apoi a propus desfășurarea programului conform agendei, în prima parte fiind analizate și discutate criteriile pentru apelurile din cadrul Instrumentului Teritorial Integrat Delta Dunării (ITI DD).

Dânsa a anunțat că după pauză vor fi prezentate spre analiză 2 documente, respectiv:

- Planul de evaluare al Programului Regional 2021-2027.
- Planul de comunicare, plan la care o parte dintre membri sunt deja implicați vor fi implicați atât în ceea ce privește Comitetul de Coordonare al evaluării, cât și acțiunile de comunicare.

Prezentarea propunerii privind criteriile de selecție ale proiectelor finanțate în cadrul Instrumentului Teritorial Delta Dunării:

Acțiunea 2.1 Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice (inclusiv a celor cu statut de monument istoric) și a clădirilor rezidențiale în funcție de potențialul de reducere a consumului, respectiv reducerea emisiilor de carbon, inclusiv consolidarea acestora în funcție de riscurile identificate (inclusiv seismice),

Operațiunea A Sprijinirea eficienței energetice în clădiri rezidențiale și Operațiunea B Sprijinirea eficienței energetice în clădiri publice, inclusiv a celor cu statut de monument istoric

Acțiunea 2.2 Consolidarea clădirilor aflate în risc seismic

Acțiunea 5.1 Dezvoltarea infrastructurii educaționale la nivelul învățământului preșcolar (gradinite)

Dna Mihailov a precizat că PR SE are o alocare distinctă pentru instrumentul teritorial integrat Delta Dunării și că, în urma discuțiilor avute cu reprezentanții MIPE și cu cei ai Comisiei Europene, în conformitate prevederile respectivului instrument, s-a concluzionat că există necesitatea de a stabili criterii specifice, care răspund mai bine nevoilor din zona respectiva.

Doamna Președinte a CM i-a informat pe membrii CM despre necesitatea etapizării proiectelor care nu se vor putea finaliza până în luna decembrie 2023 și care, având în vedere regulile de eligibilitate, vor putea fi preluate la finanțare în exercițiul financiar 2021-2027. Proiectele etapizate pentru care nu există indicatorii de activitate și de realizare care sunt specifici pentru perioada de programare 2021-2027 se va discuta despre posibilitatea introducerii de noi indicatori, în așa fel încât să poată fi acceptate la finanțare proiectele etapizate.

Doamna Mihailov, președintele CM, i-a invitat pe reprezentanții din partea ADI ITI DD să facă observații în cadrul reuniunii legate de propunerea privind criteriile de selecție pentru instrumentul teritorial ITI DD.

Doamna Jeni Crăciun, Șef AM a intervenit precizând că discuția poate să înceapă cu **criteriile privind eficiența energetică pentru clădiri rezidențiale**, prezentând pe scurt criteriile care se regăsesc și pentru apelurile non-ITI analizate și discutate de membrii CM în cadrul reuniunilor anterioare, precum și criteriile specifice pentru ITI DD.

Astfel, la secțiunea *eligibilitatea solicitanților*, forma de constituire a solicitantului este UAT din mediul urban localizat în ITI DD. Șeful AM a explicat că există o propunere de a extinde eligibilitatea solicitanților și pentru mediul rural pentru eficiența energetică clădiri rezidențiale și că respectivele criterii care le sunt prezentate sunt doar subiect de discuție, nefiind pentru aprobare și că acestea vor face obiectul unor ghiduri ce vor fi supuse consultării. Aceasta a mai adăugat că în condițiile în care se va aproba extinderea eligibilității solicitanților, va fi inclusă în criterii și eligibilitatea solicitanților din mediul rural.

Alte modificări prezentate de Șeful AM au fost: valoarea maximă eligibilă propusă, de 2 milioane de euro, regimul de înălțime al clădirilor P+2, motivat fiind de faptul că au fost identificate și clădiri cu înălțime mai mică și alte diferențe țin de criteriile de selecție din grila de evaluare tehnică și financiară,

de specificul zonei ITI DD și de abordarea proiectelor cu luarea în considerare a acestui aspect specific. Doamna Crăciun a mai completat faptul că:

- Secțiunea 1 a grilei, există, pe lângă criteriile legate de reducerea consumului anual de energie primară sau scăderea anuală a emisiilor de dioxid de carbon, criteriul numărul de gospodării cu o clasificare mai bună a consumului de energie, numărul de gospodării care aparțin unor proprietari care se încadrează în categoria consumatorilor vulnerabili, instalarea de sisteme de management, complementaritatea cu alte investiții, acestea fiind regăsite și în apelurile regionale, iar ca subcriterii specifice Șeful AM a enumerat: *gradul de izolare al localității*, la care se acordă maxim 8 puncte și unde sunt 2 opțiuni: A. *Accesul în localitate este asigurat doar pe apă* (8 puncte) și B. *Accesul în localitate este asigurat rutier* (0 puncte); subcriteriul 1.10. - *Implementarea de proiecte care au vizat intervenții de îmbunătățire a eficienței energetice și/sau producere/consum de energie din surse regenerabile, indiferent de sursa de finanțare* unde se acordă punctaj 4 puncte în condițiile în care UAT-ul a mai implementat acest tip de proiecte.

-Secțiunea 2 a grilei cuprinde un criteriu specific pentru apelurile ITI DD, respectiv existența Avizului ADI-ITI DD privind contribuția proiectului la realizarea obiectivelor strategiei ITI DD și caracterul integrat al proiectului, acesta fiind un criteriu din Secțiunea 2 a grilei, care se punctează cu 0 sau 1 punct, punctarea cu 0 ducând la respingerea proiectului.

Șeful AM a menționat ca la acest ultim aspect este nevoie de o contribuție importantă a membrilor ADI-ITI DD, care trebuie să analizeze și să-și dea avizul cu privire la încadrarea proiectului în obiectivele strategiei ITI și cu privire la caracterul integrat al proiectului. Dânsa a menționat ca au fost primite comentarii de la colegii de la ADI ITI DD, pe care îi invită să le prezinte.

Dna Andreea Toma, Expert accesare fonduri structurale și de coeziune europene în cadrul ADI ITI DD, a precizat că, referitor la regimul de înălțime al blocurilor, a fost propusă și o micșorare a numărului de gospodării, respectiv cu punctaj pentru proiectele care cuprind un număr mai mic de 20 de gospodării în mediul urban.

DI. Bogdan Mucileanu, Consilier Tehnic în cadrul ADI ITI DD, a intervenit spunând că, în cazul în care se aprobă modificarea de investiții și în zona rurală, atunci numărul de gospodării va trebui redus și mai mult, pentru că dacă la urban există clădiri de tip rezidențial unde sunt 20 de gospodării per unitate, în zona rurală se ajunge undeva la 12 și atunci lucrurile se schimbă. Acesta propune ca această discuție să fie purtată în contextul aprobării criteriilor pentru investițiile din mediul rural, deoarece va fi nevoie de mai multe modificări decât în mediul urban, condițiile fiind total diferite.

Președintele CM a intervenit și a precizat că există deschidere din partea colegilor de la Comisia Europeană privind acceptarea proiectelor de eficiență energetică pentru clădirile rezidențiale și în zona rurală, includerea unor solicitanți în plus față de zona urbană și că acesta este subiectul discuției în CM. Aceasta a întrebat în cadrul discuției dacă se anticipează ca numărul de gospodării avute în analiza ex-ante ar putea să scadă din cadrul de performanță, precizând că lucrurile vor fi mai clare pe măsură ce discuțiile cu Comisia Europeană vor înainta, dacă va fi cazul să fie modificați și indicatorii, în urma concluziilor evaluării intermediare prevăzute la sfârșitul anului 2024, unde se vor stabili în mod concret nevoile de modificare, în cazul în care acestea vor exista.

Dna Mihailov a explicat că această evaluare va lămurii și problema proiectelor etapizate, dacă va fi necesar să se discute despre reducerea indicatorilor care au fost negociați în Cadrul de Performanță cu Comisia, pe sumele alocate în programul 2021-2027, aceasta fiind o chestiune tehnică.

Dna Președinte al CM a remarcat faptul ca reprezentanții ADI ITI DD au facut observații pe condiții particulare ale zonei ITI-rural, care este diferită de situația din arealul non-ITI, diferența esențială constând în blocurile care au mai puține gospodării.

Dna Andreea Toma, a reluat cuvântul, și a propus încă o modificare, legată de complementaritatea cu alte investiții propuse sau realizate, și anume includerea în analiza criteriului privind complementaritatea proiectelor și a proiectelor aflate în implementare, având în vedere că există UAT-uri care își etapizează proiectele pe care nu le-au finalizat.

Dna Mihailov a intervenit și a menționat că aceste criterii de selecție sunt o variantă de lucru și că având în vedere contextul din zonă, care nu beneficiază de foarte multe alte investiții, altele decât cele prin finanțările oferite de fondurile europene, este rezonabilă solicitarea de a lua în calcul și investiții care sunt în curs de implementare.

De regula, criteriul complementarității este să activeze alte resurse decât proiectul în sine, adică pe lângă proiectul care se finanțează din Programul Regional, să se genereze și alte proiecte, fie din investițiile proprii ale beneficiarului, fie alte investiții inclusiv din zona privată, dacă ele converg la un obiectiv mai mare, exemplificând zona de dezvoltare teritorială.

Aceasta a mai remarcat că, existând o incertitudine cu privire la potențialul de investiții publice și private în zonă, este rezonabilă flexibilitatea cu privire la această abordare a proiectelor complementare, regula fiind că se doresc proiecte noi, nu proiecte care se află în curs de implementare.

DI. Bogdan Mucileanu a intervenit cu un ultim comentariu, precizând că în zona umedă costurile sunt mai ridicate din cauza manipulărilor diverse și a transportului pe apă și solicitând să fie analizate și costurile cât mai curând, în măsura posibilității, fiind nevoie de o analiză aprofundată, în prezent fiind luate în calcul costuri doar pentru zona continentală.

Dna Mihailov a remarcat faptul că în această situație este nevoie de sprijin cu analiza pe costurile istorice pentru obiectivele care sunt în localitățile exclusiv pe apă și că aceste date vor trebui analizate, existând probabilitatea să rezulte un cost mai mare decât costul mediu și că subiectul va fi discutat, dacă se va considera ca diferența respectivă este relevantă.

Doamna Presedinte al CM i-a dat cuvântul domnului Kasprzyk, care a intervenit cu două comentarii cu privire la reevaluarea costurilor și cu privire la proiectele respective, invitând-o pe doamna Mariana Iusco, manager Program din cadrul DG REGIO să facă ulterior eventuale completări sau lămuriri. Primul comentariu a vizat costurile și folosirea costurilor istorice și acesta a precizat faptul că nu crede că trebuie exagerat la nivel de aspecte practice, că există partea de pregătire a proiectului și propune să nu se introducă elemente suplimentare pentru elemente cunoscute, că există deja proiecte tehnice pentru aceste proiecte și că indicatorii pot fi ajustați și după aceea, în funcție de proiectele concrete din aceasta zonă, deci este de acord să fie modificate criteriile pentru creșterea maximă a impactului, însă nu este nevoie de actualizarea indicatorilor.

Domnul Kasprzyk a considerat că este suficient că în cadrul ședinței, s-a discutat despre faptul că există diferențe de costuri și că situația respectivă nu este acoperită de Cadru de Performanță, însă considera ca nu este oportun să aloce în prezent prea mult timp sa se modifice in acest moment Programul, în condițiile în care, peste șase luni se vor vedea costurile proiectelor, rezultate concrete, atunci existând documentațiile tehnice pentru proiecte, costurile respective fiind estimate mai bine și atunci aceea va fi o bază bună de plecare, de actualizare.

DI Kasprzyk a propus să fie transmisă ministerelor informarea ADI ITI DD, a adăugat faptul că beneficiarii din zona ITI DD nu intra în concurență cu alte zone, că ar trebui să se concentreze pe costurile reale, nu pe cele istorice doar pentru a actualiza documentele. De asemenea, a menționat ca mai important ar fi să se ia în calcul proiectele în curs de implementare, principiul fiind că Strategia nu începe odata cu Programul și nu este limitată Programului, deci sunt deschiși să ia în calcul și alte investiții, de exemplu investiții fazate, etapizate, care trebuie să fie incluse în indicatori.

DI Kasprzyk a precizat faptul că se bazează pe ADI ITI DD să facă această evaluare, în contextul definiției unor investiții specifice integrate.

Dna Mariana Iusco a intervenit subliniind următoarele aspecte:

- includerea zonei rurale pentru eficiența energetică în teritoriul ITI DD, exprimându-și sprijinul pentru această modificare, subliniind ca rolul ADI ITI DD este tocmai identificarea nevoilor specifice teritoriului. Această nevoie de extindere a eligibilității și pentru zona rurală a fost identificată și la nivelul regiunii, nefiind însă realizabilă în viitorul imediat, urmând ca AM să analizeze această posibilitate de modificare. În cadrul alocării dedicate ITI DD, această modificare se poate face, ca atare, susține extinderea eligibilității acestei intervenții pentru mediul rural.
- Referitor la transferul unor fonduri pentru a crește alocarea ITI DD pentru anumite acțiuni, acesta este un subiect care se va discuta la întrunirea următoare; prezenta discuție pe criteriile rămâne la bugetul care este momentan alocat pentru ITI DD pentru eficiența energetică, la aceasta reuniune fiind realizată o primă discuție. La următoarea întrunire a CM speră să se supună aprobării CM aceste criterii și în cazul în care modificarea de Program este avansată și dacă va fi acceptată, urmează să se ia în considerare la finalizarea ghidurilor, iar dacă nu, se va cauta împreună cu AM o soluție de rezolvare.
- Referitor la întrebarea privind complementaritatea proiectelor, aceasta se referă la punctele acordate în grila de evaluare tehnico-financiară, nu la caracterul integrat al proiectului, care este un criteriu de eligibilitate și aici raționamentul care se aplică (de a lua în considerare proiecte în derulare), este același pe care dl. Kasprzyk l-a explicat pentru a justifica caracterul integrat. Dna Iusco este de acord cu includerea acestui aspect în grila de evaluare a proiectelor, cu mențiunea ca să fie introdus acolo unde este necesar, se va căuta o formulare adaptată, pentru a fi considerată mai degrabă o excepție, decât o soluție.
- referitor la punctul invocat de domnul Mucileanu pentru preț, nu consideră că trebuie modificați indicatorii de rezultate, în schimb ar putea fi luată în considerare creșterea de prețuri, ținând cont că nu sunt relevante sau nu reflectă realitatea din teren; dânsa consideră că este util ca ADI ITI DD să facă o analiză în acest sens. Dna Iusco a spus că se cunosc costurile istorice și că va fi aplicat eventual coeficientul de creștere a prețurilor care este deja aplicat în metodologie. De asemenea, a menționat ca ADI ITI DD să vină către AM cu propuneri pe care le considera relevante, respectiv costuri care să fie mai aproape de realitate și care să permită o evaluare corespunzătoare a proiectelor.

Dna Mihailov a mulțumit pentru precizări și i-a rugat pe colegii de la ADI ITI DD să prezinte diferențele sau criteriile specifice și propunerile pe care le au dânsii pentru celelalte acțiuni, pentru a eficientiza timpul.

Doamna Andreea Toma a precizat faptul că pentru **eficiența energetică la clădiri publice** există o propunere de includere în categoria beneficiarilor eligibili a instituțiilor publice deconcentrate, cum ar

fi Poliția, Frontiera, Jandarmeria, ISU, DSVSA, ITM-ul, AJPIS, deoarece aceștia au în pregătire proiecte și-au manifestat intenția de a depune cereri de finanțare.

Dna Crăciun a intervenit precizând că în categoria solicitanților eligibili au fost incluse autoritățile publice centrale – ministere/alte organe de specialitate/instituții publice aflate în coordonarea sau subordonarea ministerelor sau Guvernului, autorități administrative autonome, instituția Prefectului. Dacă este necesară o detaliere în ghid care să cuprindă și aceste situații, se vor face aceste detalieri în ghidul solicitantului.

Dna Andreea Toma a adus în discuție un alt aspect, referitor la complementaritatea cu celelalte investiții propuse sau realizate prin PR SE sau alte programe și propune extinderea arealului de intervenție de la 1000 m, raza inclusă în cadrul criteriului 1.9.

La implementarea de proiecte, la criteriul 1.11, implementarea proiectelor care au vizat intervenții de îmbunătățire a eficienței energetice, tot în perspectiva acestor beneficiari, a deconcentratelor, a precizat că propune o reformulare la punctele a) și b), având în vedere că în cadrul UAT-urilor s-au implementat sau se vor mai implementa proiecte care prevăd astfel de intervenții, iar pentru deconcentrate, acești solicitanți nu mai pot aplica pentru altfel de intervenții de producere sau consum de energie regenerabilă.

Președintele CM a intervenit spunând că, acest concept de complementaritate este dat în primul rând de proiecte realizate de către solicitant, dar nu se limitează la acesta. Se așteaptă ca acolo în zona de dezvoltare comunitară integrată să existe și investiții private care să contribuie la obiectivul de dezvoltare integrată a teritoriului. Cazul prezentat este inclus în alte obiective specifice FEDR și dacă acolo nu există intervenții efectuate de structura deconcentrată, se așteaptă ca intervenția să fie făcută de UAT, mai degrabă decât de structura deconcentrată. Dna Mihailov a spus că este o problemă care trebuie luată în calcul și pentru celelalte criterii și că se va introduce o formulă mai generală, prin care se vor putea accepta și alte investiții, cu condiția ca acestea să fie certe. Așa cum au menționat și colegii de la Comisie, proiectele implementate sau aflate în implementare ar trebui să fie considerată o excepție și pentru complementaritate să ne referim la proiecte prezente, proiecte care se implementează în paralel cu proiectul propus la finanțare.

Aceasta a anunțat că vor fi adăugate alte entități publice sau private care converg către același obiectiv specific FEDR.

Dna Andreea Toma propune aceleași modificări pentru consolidare. În ceea ce privește grădinițele, propunerea ar fi o extindere pe distanța de maxim 1000 m, referitor la complementaritatea cu celelalte investiții.

Dna Mihailov a întrebat dacă în afară de această particularitate ar avea propuneri pentru includerea unor activități soft în cadrul proiectelor de educație pentru învățământ preșcolar și a precizat că, având în vedere specificitatea zonei, ar fi posibil ca activitățile de tip soft să fie, de la caz la caz, gândite ca activități în cadrul unui proiect mai amplu, respectiv un proiect care să aibă în vedere o acțiune adresată mai multor grupuri țintă, cum ar fi activitatea de training sau de conștientizare cu privire la o anumită problemă.

Având în vedere specificul zonei, aceste activități pot fi realizate de organizații umbrelă, inclusiv de structura ADI ITI DD și atunci ar trebui să transpună în criterii și în ghid ca în cazul activităților acestor proiecte, care sunt complementare, acestea să poată fi acceptate sau încurajate, respectiv activități ale unor entități care acționează complementar cu mai multe proiecte.

DI Bogdan Mucileanu a intervenit și a precizat faptul că este cel mai simplu să îi poată ajuta pe acești beneficiari pentru realizarea acestor proiecte soft care să vină complementar la investițiile pe care le au, având în vedere că bugetele pe care și le vor permite pentru implementare în perioada următoare vor fi foarte reduse.

Dna Mihailov a solicitat celor prezenți întrebări, comentarii, intervenții asupra aspectelor prezentate pentru instrumentul teritorial integrat și a propus următorul punct de pe ordinea de zi

Informarea privind etapizarea proiectelor în cadrul programului regional în conformitate cu Ordonanța de Urgență Nr. 36 din 2023, dându-i cuvântul doamnei Crăciun, sef AM.

Dna Crăciun a informat că prin Regulamentul 1060 /2021 este reglementată posibilitatea de etapizare a proiectelor finanțate din Programul Operațional Regional 2014-2020 și că în legislația din România există Ordonanța nr. 36 care include prevederi legale privind etapizarea acestor proiecte. Etapa 1 a unui proiect trebuie să se finalizeze la 31 Decembrie 2023, iar etapa a 2-a este prevăzută a se finaliza până la 31 Decembrie 2029, însă se așteaptă în urma discuțiilor avute pe această temă ca aceste proiecte să se termine într-o perioadă mult mai scurtă , astfel încât acestea să contribuie mai repede la absorbția programului. Metodologia de etapizate va fi supusă aprobării CM până la sfârșitul lunii decembrie printr-o procedură scrisă, dar după ce se clarifică anumite aspecte. În acest moment s-au identificat în POR 2014-2020 un număr de 83 de proiecte cu un necesar de finanțare stabilit la acest moment de aproape 210 milioane euro. Toate proiectele se încadrează în etapizarea pe articolul 118A, adică sunt semnate contractele de finanțare înainte de 29 iunie 2022. Dna Crăciun a indicat în materialul prezentat o detaliere în tabelul nr. 1, detalierea pe obiective specifice și pe corespondența existentă între încadrarea in POR 2014-2020 și încadrarea in PR SE 2021-2027. Din analiza activităților incluse în cazul acestor proiecte s-a identificat necesitatea completării unor acțiuni în cadrul programului acestea fiind prezentate în tabelul nr.3. Aceste acțiuni vizează următoarele:

- Pentru Acțiunea 1.5 care vizează sprijinirea companiilor, prin intermediul infrastructurilor suport de afaceri, s-a identificat necesitatea completării activităților orientative care vizează dezvoltarea infrastructurilor de afaceri.
- Pentru acțiunea legată de drumurile județene, s-a identificat necesitatea includerii eligibilității drumurilor județene cu rol de descongestionare a traficului, adică drumurile de centură. Există un singur proiect care necesită etapizare.
- Pentru acțiunea care vizează învățământul preșcolar s-a identificat necesitatea adăugării eligibilității construirii, modernizării și dotării creșelor și a spațiilor de joacă aferente acestora, precum și eligibilitatea spațiilor de joacă aferente grădinițelor, s-au identificat în proiectele etapizate, proiecte care vizează în același proiect investiții atât pentru creșa, cât și pentru grădinița.
- Pentru acțiunea 5.2 - pentru învățământul primar și secundar, eligibilitatea construirii, modernizării, extinderii sălilor de sport se derulează un proiect în care există un sistem de monitorizare video în zona unde este instituția de învățământ. Pentru acțiunea dedicată învățământului profesional și tehnic s-a identificat necesitatea completării cu eligibilitatea dotărilor unităților de învățământ.
- Pentru acțiunea 6.1 - Dezvoltarea Urbană Integrată - există mai multe tipuri de activități identificate. Este obiectivul de politică în care sunt propuse pentru etapizare cele mai multe proiecte din axa 13, aceasta axă 13 fiind o combinație între investiții in infrastructură și investiții in domeniul educație social, tipurile de intervenții fiind foarte diverse.

- Pentru acțiunea 6.2 - valorificarea potențialului turistic în zone non-urbane, există un singur proiect pentru zona ITI DD și a fost identificată necesitatea de a completa cu eligibilitatea activitatilor cu investitii pentru realizarea facilităților de acostare in zona ITI DD.
- a fost analizată necesitatea modificării indicatorilor și a preluării indicatorilor din programul 2014-2020 în PR SE, urmand sa se faca o analiza pentru a vedea care din indicatori se regăsesc în indicatorii programului sau în indicatorii din Anexa 1 la Regulament, care să fie incluși în program și care pot fi preluați, ca indicatori specifici.
- a fost analizat și modul în care valoarea acestor proiecte etapizate afectează alocările pe obiective specifice. Există 2 obiective specifice care sunt afectate într-o proporție mai mare de 30% raportat la fondurile alocate în PR SE 2021-2027, respectiv mobilitatea urbană, obiectivul specific 2.8 și obiectivul specific 5.1, respectiv Acțiunea 6.1 din Program. Necesarul de finanțare pentru proiectele etapizate se încadrează în procentul de 15% prevăzut de ordonanța 36/ 2023. În același timp, lista nu este închisă, se analizează încă valorile pentru că sunt în analiză acte adiționale prin care se introduc ajustările de prețuri prin ordonanța 64/2022, așa cum este menționat în ordonanța 36/2023, în etapa 2 a proiectului se pot include în categoria cheltuielilor eligibile cheltuieli neeligibile din prima etapă dar care au fost încadrate la neeligibile datorită unor plafonări din ghidul pe POR 2014-2020. Deci în acest moment sunt actualizate și aceste sume. Din analiză, având în vedere aceste depășiri menționate mai devreme la mobilitatea urbană și la regenerare urbană, s-au identificat și probleme legate de alocările inițiale indicative, aici sunt alocări indicative pentru municipiile reședință de județ, pentru municipii și pentru orașe. A fost făcută o analiză a modului în care proiectele etapizate se încadrează în alocările indicative.
- Pentru obiectivul specific 5.1 - necesarul de finanțare pentru proiectele etapizate depășește cu peste 60% alocarea dedicată orașelor și cu peste 40% alocarea indicativă pentru orașele din arealul ITI DD, raportat la fondurile alocate în PR SE. Au fost discutate și sunt în discuție mai multe soluții. Trebuie clarificat dacă este vorba de supracontractare, dacă este vorba de o eventuala creștere a contribuției proprii, deci sunt încă discuții cu privire la soluțiile pentru includerea acestor proiecte în program.

Dna Mihailov a precizat că, din punct de vedere procedural, există o instrucțiune recentă emisă de AM POR 2014-2020 care prevede pașii care trebuie realizați în vederea asigurării acestui proces de tranziție dintr-un program în celălalt program, însă va fi nevoie de o hotărâre din partea decidenților la nivelul Consiliului Local, Județean după caz, prin care să fie de acord cu această etapizare. Hotărârea nu se referă la sume, se referă la o decizie de principiu, deoarece este vorba și de contribuția proprie. Trebuie să existe o Hotărâre ca finanțarea proiectului să fie asigurată din altă sursă. Beneficiarul va avea obligații față de AM care a finanțat proiectul până la data de 31 Decembrie 2023. Ea rămâne în vigoare din toate punctele de vedere, pentru că proiectul de fapt va beneficia de 2 surse de finanțare din partea a 2 programe, fiecare cu regulile proprii. De asemenea nu se dorește complicarea mai mult decât e cazul a procesului acesta de etapizare, însă în anumite situații va trebui analizat impactul proiectului din punctul de vedere al legislației DNSH și aici e vorba mai ales de proiectele care creează poluare prin natura lor de exemplu un proiect de realizarea a unei centuri pe zona unui drum județean.

Aici va trebui ca beneficiarul, dacă nu va reuși până la momentul la care va depune noua cerere de finanțare, să prezinte acest studiu de imunizare, va trebui să facă o declarație prin care își asumă obligativitatea de a respecta legislația DNSH, adică de a prezenta studiul și soluțiile de imunizare cât mai rapid posibil. Contractul de finanțare pe noul Program se va semna pe baza acestei declarații, dar nu se va putea aproba nici o plată până când nu se va prezenta soluția DNSH pentru că în Regulamentul 2021-2027 această cerință este o condiție de eligibilitate, deci practic se discută despre eligibilitatea cheltuielilor și acest lucru este important.

Un alt aspect care va trebui analizat este strategia de a finanța proiectele etapizate în cazul în care Ministerul de Finanțe nu va putea aproba supracontractarea. Deci este vorba despre cazuri în care necesarul de finanțare pentru proiectele etapizate este mai mare decât sumele prealocate din program. Va trebui analizată strategia fiecărui beneficiar de a continua proiectele pentru că programul va putea oferi ceea ce are și va putea oferi mai multe fonduri dacă se vor putea obține fonduri prin supracontractare. Au început deja discuțiile, din fericire nu sunt multe situații, dar unele sunt și vor trebui tratate la modul cel mai serios, până la sfârșitul acestui an. Ca imagine generală, toate regiunile au proiecte care solicită etapizarea, nu este doar cazul regiunii de Sud-Est. Motivele care au condus la această necesitate sunt de ordin general. Ele țin în principal de întârzieri în procedurile de achiziție publică și câteodată și de semnarea poate foarte târzie a contractelor cu operatorii. Au fost situații în care s-au reluat lucrările, procedurile de construcții din cauza faptului că prima procedură a fost desfășurată pe o sumă insuficientă și atunci a trebuit să demareze o altă procedură. Este o situație la nivel național.

DI. Kasprzyk a anunțat că trebuie luate măsurile necesare presupunând că proiectele care au fost începute în perioada precedentă selectate de către AM POR 2014-2020 vor fi finalizate. Acele proiecte care au deja o progresie financiară dacă au fost aprobate înainte de 29 Iunie 2022, e termenul legal care de fapt a contat cel mai mult. Deci există o reglementare care va permite această fazare să se întâmple dacă anumite condiționalități sunt întrunite. De aceea trebuie schimbat Programul dincolo de indicatorii inițiali pentru a clarifica ce condiții se aplică la acele proiecte specifice. DI Kasprzyk a precizat că ar dori să fie depuse modificările Programului înainte de finalul anului, pentru a avea o continuitate legală pentru acordarea sprijinului financiar. Regulile generale de eligibilitate, acțiunile noi sunt eligibile din momentul în care se transmit modificările Programului.

DI Kasprzyk a informat că principiul DNSH se aplică oricum noilor proiecte, dar în mod proporțional în funcție de tipul de intervenție, adică anumite elemente de DNSH vor fi luate în mod normal în calcul la realizarea proiectului tehnic sau în contextul criteriilor de selecție. Acest lucru nu se poate aplica la fel și în cazul proiectelor etapizate, pentru că proiectul tehnic există, licitația a avut loc, nu se mai pot adăuga alte condiții, este semnat contractul de lucrări. DI Kasprzyk consideră că pentru proiectele de eficiența energetică nu ar fi necesare acțiuni suplimentare, dar sunt acele două elemente pe care dorește să le accentueze unde e posibil să fie nevoie de măsuri compensatorii:

- unul se referă la drumuri județene/alte drumuri, e posibil să fie nevoie să se procedeze similar cum s-a procedat pentru drumurile județene din proiectele noi deja pregătite și anume măsuri legate de perdelele forestiere, de plantarea copacilor, deci se poate utiliza abordarea existentă și se poate aplica drumurilor județene făcute.
- celălalt aspect identificat pe care dorește să-l aducă la cunoștință ar fi proiectele din axa 13 când cerințele cu privire la elementele de mediu nu au fost așa de stricte. Ca urmare a realizării proiectului s-au tăiat copaci, s-au redus zone verzi, s-a turnat mult beton sau aceste măsuri sunt incluse pentru a fi efectuate în faza II a proiectelor făcute. Solicitanții sunt încurajați să înceapă să autoevalueze proiectele din această perspectivă, *principiul DNSH* impunând măsuri compensatorii. Dacă există proiecte etapizate și care prin realizarea investițiilor s-a redus sau se va reduce suprafața spațiilor verzi, trebuie realizate investiții suplimentare care să compenseze prejudiciul provocat.

DI Ovidiu Costea a intervenit cu o sugestie în ceea ce privește instrucțiunea privind etapizarea proiectelor, dar și declararea lor nefuncționale sau nefinalizate, solicitând o metodologie mai clară, un model de exemplu pentru aceste HCL-uri și făcând o precizare în ceea ce privește deschiderea acestui flux de act adițional în MySMIS, ținând cont că acum sunt destul de multe acte adiționale pentru revizuirea bugetului, dar și pentru ajustarea prețurilor și a întreatat în ce măsură influențează aceasta deschiderea acestui flux.

Dna Mihailov a răspuns cu privire la prima observație, spunând că vor fi discuții și cu colegii de la AM POR 2014-2020 pentru a avea o abordare unitară și a se face niște modele. Domnia sa consideră că nu este imposibil să se facă niște modele orientative privind hotărârile de etapizare și memoriul justificativ. În ceea ce privește a doua observație cu privire la analiza simultană sau deschiderea simultană atât a unor adiționale care vizează modificarea de buget, care este cea mai frecventă acum cu creșterea de prețuri și ceea ce prevede instrucțiunea, respectiv această prelungire a proiectului, a duratei de implementare, vor fi discuții cu colegii de la AM, dar ca și până acum, nu se poate demara un alt act adițional până nu se încheie precedentul, nu va exista o derogare de la aceasta regulă, ceea ce înseamnă că va trebui grăbită închiderea actelor adiționale, altele decât cele care vizează etapizarea. Vor fi discuții cu colegii de la AM POR pentru a se încerca simplificarea cât se poate de mult acestui proces.

Dna Mihailov a mai făcut o precizare legată de DNSH și de eligibilitatea cheltuielilor și anume faptul că nu este eligibilă cheltuiala cu tot ce înseamnă instalații bazate pe combustibil fosil. Mai precis, dacă a existat în soluția tehnică instalarea de centrale de încălzire pe baza de gaze naturale, în cazul în care acestea nu s-au realizat și nu au fost plătite până la data de 31 decembrie anul acesta, sunt două opțiuni: ori modifică soluția de încălzire dacă este posibil, ori va fi o cheltuială neeligibilă. Mesajul dânzei este că în momentul în care sunt analizate eventualele modificări care impactează din punct de vedere al protecției mediului, DNSH-ul, soluția tehnică, beneficiarii să discute cu proiectanții să vadă dacă e posibilă o îmbunătățire din perspectiva protecției mediului a soluțiilor tehnice deja aprobate, și dacă nu este posibilă modificarea soluției tehnice, să își asume cheltuielile respective pe cheltuieli neeligibile. În orice moment al proiectului s-ar afla, pot fi incluse elemente care țin de DNSH. Deci această operațiune este eligibilă, evident va trebui analizat din perspectiva achizițiilor publice și verificat cum impactează aceste modificări, dacă se pot face aceste modificări fără a încălca achizițiile publice. Nu sunt chestiuni imposibile de făcut dar înseamnă muncă, o muncă din partea tuturor, și a AM, a beneficiarilor și a proiectanților.

Președintele CM a invitat-o pe doamna director Crăciun, șef AM să prezinte câteva elemente privind metodologia de etapizare.

Dna director Crăciun a menționat faptul că metodologia a fost transmisă către membri, urmând a fi modificată în urma clarificării și a aspectelor discutate. Aceasta a fost structurată pe câteva capitole, unul dintre ele vizează condițiile generale de selecție a proiectelor și sunt prevederile incluse în Regulamentul 1060, Art. 118A și Ordonanța nr. 36, Art. 10.

Aceasta a punctat că nu vor exista ghiduri de finanțare, nu vor fi apeluri în consultare, vor fi doar apeluri deschise în MySMIS în funcție de fiecare prioritate în parte, cererile de finanțare se vor depune în MySMIS de către solicitanți, apelurile vor fi în MySMIS 2021-2027, deci nu se vor mai depune cereri pe SMIS 2014-2020. Din punct de vedere al criteriilor, al procesului de evaluare, va fi doar o listă de verificare, unde se vor puncta principalele aspecte care au fost incluse în metodologie într-o sinteză, respectiv parcurgerea și finalizarea etapei 1 prin încheierea actului adițional cu Autoritatea de Management pentru 2014-2020, respectarea condițiilor generale, adică cele menționate din articolul 118A și din Ordonanța Nr. 36/2023 și cele specifice legate inclusiv de DNSH, încadrarea în acțiunile programatice în cadrul unui obiectiv specific relevant pentru PR SE 2021-2027 și transferul acelor documente și corespondența dintre cererea de finanțare depusă pentru etapa 1 și cererea de finanțare pentru etapa 2, în sensul continuării proiectului și a corelării între cele două etape. Această metodologie va fi supusă aprobării membrilor prin procedură scrisă, în cursul lunii decembrie, după finalizare.

S-a trecut la urmatorul punct al agendei, respectiv

Prezentarea Planului de Evaluare al PR SE 2021-2027

Dna Cornelia Dumitrescu, Ofițer de Evaluare în cadrul AM, a prezentat-o pe Doamna Trofin, expertul pe evaluare care a dezvoltat acest plan, în acest prim exercițiu ca AM.

Dânsa a prezentat pe scurt elementele principale ale Planului de Evaluare și principalele comentarii primite pe versiunea elaborată. Unul din cei mai importanți pași a fost constituirea Comitetului de Coordonare a Evaluării. Prima întâlnire a acestui Comitet a avut loc în data de 4 septembrie 2023, după care a fost trimis un chestionar pentru identificarea principalului interes al partenerilor regionali în domeniul evaluării. În baza informațiilor primite prin aplicarea acestui chestionar online au fost organizate ulterior întâlniri specifice. A avut loc de asemenea, o întâlnire cu reprezentanții ADI ITI Delta Dunării în data de 29 septembrie 2023 și a mai fost organizat de asemenea un focus-group cu reprezentanți ai universităților, ai mediului de afaceri. În data de 16 octombrie 2023 a fost trimis planul de evaluare atât către membrii CM, membrii CCE, MIPE - Unitatea Centrală de Evaluare și către Comisie. Ulterior s-au primit comentarii de la MIPE (de la experții Băncii Mondiale care lucrează împreună cu MIPE pe partea de evaluare și monitorizare) și s-au primit de asemenea, comentarii de la Comisie, fiind actualizat planul în funcție de sugestiile primite.

Dna Dumitrescu a invitat-o pe Doamna Laura Trofin să prezinte conținutul Planului de Evaluare urmând ca la final să se primească întrebări/prezinte comentarii/proponeri.

Dna Laura Trofin a prezentat aspectele importante legate de Planul de evaluare, punctând:

Există pe de o parte CM care are un rol important decizional de aprobare și de monitorizare apoi este Unitatea Centrală de Evaluare, din cadrul MIPE, un grup de lucru pentru evaluare, o rețea de evaluare, acestea sunt entități formale sau informale la nivel național în cadrul cărora va colabora sau va acționa Autoritatea de Management, care organizează diferite activități, inclusiv de întărire a capacității de care Autoritatea de Management în speță, biroul Gestionare, Monitorizare și Evaluare a Programului Regional.

În centrul sistemului de guvernantă este bineînțeles, AM, prin serviciul și biroul care are sub umbrelă funcțiile de monitorizare și evaluare. Acest serviciu/birou are rolul foarte important să pregătească dar și să implementeze planul de evaluare, inclusiv în ceea ce privește contractarea și gestionarea echipelor de evaluatori externi.

La fel de important este Comitetul de Coordonare a Evaluării, CCE-ul, o parte dintre membrii CM fiind deja membri CCE. Există și un Comitet Științific al Evaluării, inclusiv pentru evaluări realizate pentru Comisia Europeană, acest comitet are un rol foarte important din punct de vedere tehnic pentru că prin implicarea părților interesate se facilitează colectarea datelor de calitate, precum și într-o a doua fază și anume asumarea implementării recomandărilor.

În plan există mai multe metode de implicare a părților interesate, în special CCE, dar și CM, sunt importante din această perspectivă, au fost detaliate metode de implicare diferite pentru fiecare fază a planului, pentru fiecare tip de actor identificat și metodele sunt efectiv foarte diverse de implicare a stake-holderilor, atât active, cât și pasive.

În ceea ce privește monitorizarea implementării recomandărilor și diseminarea rezultatelor, acest aspect vine în continuarea ideii de utilitate a evaluărilor. Rolul important în acest sens îl are CCE-ul în primul rând, acesta asigură de fapt monitorizarea implementării recomandărilor prin acele întâlniri regulate, dar și CM, care examinează transpunerea în practică a constatărilor și recomandărilor.

În ceea ce privește comunicarea și diseminarea există o strategie, sunt utilizatori direcți și indirecti, mai multe detalii fiind prezentate în plan. Există necesitatea dezvoltării capacității la nivel de AM, în acest moment se dezvoltă o analiză dedicată pentru aceste nevoi, de întărire a capacității, membrii din CM care sunt și membri CCE vor primi un chestionar în acest sens, în ceea ce privește întâlnirea cu întărirea capacității beneficiarilor, sunt luate în vedere și acțiuni dedicate, sau cel puțin de înțelegere a subiectului, bugetul pentru capacitate în acest moment este estimat la 100.000 de EUR.

Prima evaluare planificată este cea din 2024, de anul viitor, scopul principal al acestei evaluări este să susțină AM în realizarea analizei intermediare, conform art. 18 din RDC. În acest articol analiza intermediară este definită ca evaluare intermediară, care va fi realizată la începutul anului 2025, și această evaluare a fost planificată pentru a furniza informații direct, în funcție de nevoia AM. Următorul set de evaluări va avea loc 2026-2027 și are 2 scopuri principale, pe de-o parte, conform regulamentului cadru, îmbunătățirea calității implementării Programului, dar pe de altă parte în anul 2026 deja vor începe discuțiile despre viitoarea perioadă de programare și atunci, evaluarea prin analizele realizate contribuie sau poate contribui direct la programarea pentru viitorul exercițiu.

Dna Laura Trofin a precizat faptul că eficiența a fost un criteriu foarte important și din această perspectivă fiecare criteriu de evaluare, eficacitate, eficiență, etc., va fi evaluat cel puțin o dată. Evaluarea din 2026-2027 se focusează foarte mult pe progres, coerență care a fost discutată foarte mult în această întâlnire deja, factori care influențează pozitiv/negativ, îmbunătățiri care trebuie să fie aduse, și din nou teme orizontale, de exemplu, egalitate, accesibilitate și impactul asupra mediului, foarte important așa cum deja a fost discutat până în acest moment. Evaluarea din 2028-2029 se va focusa asupra impactului, astfel încât sunt întrebări legate de care sunt efectele, sunt atribuibile priorității, sunt sustenabile, care sunt factorii care influențează, bune practici și valoarea adăugată a intervențiilor din perspectiva Uniunii Europene. A fost solicitată planificarea unor aspecte legate de guvernare și capacitate de evaluare, au fost adăugate informații referitoare la selectarea evaluatorilor, a independenței acestora, fiind adăugate criteriile generale de selecție a lor.

Dna Trofin a mai adăugat faptul că a păstrat abordarea orizontală pentru că este mai eficientă din punctul său de vedere, dar a acordat intervale mai mari evaluării. Evaluarea din 2024 are o arie de acoperire extinsă. Au fost prevăzute meta-evaluări care să sintetizeze constatările din evaluările realizate.

Dna Mihailov a mulțumit doamnelor Trofin și Dumitrescu pentru prezentare, adăugând faptul că în urma acestei operațiuni de etapizare este posibil să fie necesară introducerea unor acțiuni de evaluare, dar rămâne de văzut, depinde foarte mult de impactul și de amploarea acestor proiecte etapizate. Însă, în condițiile în care ele afectează în acest moment un buget important, adică 15% din anvelopa generală a Programului și pe anumite obiective specifice chiar mai mult de 30% din anvelopa financiară, rămâne de văzut dacă va fi necesar să se ia în considerare includerea acestei etapizări în cadrul Planului de Evaluare. Dar aceasta este o chestiune tehnică, din punct de vedere al regulamentului, trebuie informați membrii CM cu privire la Planul de Evaluare, însă în ROF CM PR SE există o prevedere, în sensul că se solicită membrilor aprobarea Planului de evaluare. Având în vedere calendarul, foarte probabil, se va solicita o aprobare scrisă la un moment dat, când AM va avea o variantă finală a acestui Plan de evaluare, la care se lucrează de câteva luni.

DI Kasprzyk a intervenit spunând că ar dori să clarifice 2 aspecte:

- Unul este mai degrabă adresat către membrii CM și este legat de ajustarea Planului de Evaluare, ca urmare a modificării Programului. Propunerile sunt prezentate în cadrul CM, membrii CM fiind cei care analizează aceste propuneri.

- Referitor la capacitatea preșelor mici, Dl Kasprzyk a precizat faptul că nu cere amendarea Planului acum, deoarece nu ține de Comisie să decidă astfel de lucruri, dar în cadrul discuțiilor au fost prezentate anumite îngrijorări legate de capacitatea orașelor mici, considerând necesară o astfel de evaluare a capacității.
- Dânsul apreciază concentrarea în mod special pe zona ITI DD. Când are loc o discuție pe specificitatea ITI DD, este nevoie de instrumente specifice pentru acțiuni specifice și așteaptă cu nerăbdare să le vadă pe o perspectivă pe termen lung. Dl Kasprzyk a afirmat că așteaptă cu nerăbdare discuții interesante de asemenea și pe rezultatele din 2024.

Dna Mihailov i-a mulțumit pentru acest mesaj, spunând că se va ține cont de aceste sugestii, în activitatea viitoare, în ceea ce privește elaborarea Planului.

Dna Președinte al CM le-a mulțumit colegilor și a propus trecerea la următorul punct de pe ordinea de zi, care se referă la informarea privind

Planul de Comunicare al Programului Regional după care a anunțat că urmează pauza și vizita la proiecte, se vor vizita câteva proiecte ale Primăriei Municipiului Focșani.

Dna Crăciun a preluat cuvântul, spunând că, în calitate de AM pentru PR SE 2021-2027, una dintre responsabilitățile Agenției este aceea de a realiza activitățile de comunicare. Pentru aceasta a fost elaborat un Plan de Comunicare pe care AM urmărește să îl aplice prin planuri de acțiune anuale. Planul de Comunicare are în componență mai multe acțiuni și activități pe care le propune având în vedere și țintele incluse în program privind această activitate. S-au stabilit obiectivele generale ale planului și obiective specifice. Obiectivele generale țin de creșterea gradului de conștientizare cu privire la rolul și contribuția Uniunii Europene la dezvoltarea regiunii, asigurarea transparenței și vizibilității în ceea ce privește obiectivele programului, oportunitățile de finanțare și rezultatele obținute. Deci dacă în prima parte a implementării, AM se va concentra pe partea de oportunități de finanțare, partea de întărire a capacității administrative, în a doua parte aceasta se va concentra și pe partea de promovare, de transparență și vizibilitate cu privire la rezultatele obținute și stabilirea unui sistem eficient de comunicare pentru sprijinirea potențialilor beneficiari cu informații privind elaborarea și implementarea proiectelor.

Obiectivele specifice derivă din obiectivele generale și anume creșterea notorietății PR SE și a AM, la nivel regional și are legătură cu gradul de conștientizare a impactului regionalizării Programului, informarea tuturor categoriilor de public țintă cu privire la oportunitățile de finanțare cu privire la apelurile cu proiectele și cu stadiul implementării Programului; se va avea în vedere adaptarea mesajului transmis în funcție de categoria de public vizată. De asemenea, în cadrul Programului, există o operațiune care vizează acțiunea strategică 2.2, consolidarea clădirilor aflate în risc seismic pentru care sunt propuse acțiuni de comunicare, separat de celelalte acțiuni.

Aceștia sunt indicatorii din Planul de Comunicare, există ținte la 2024 și ținte la 2029. Planurile de acțiune sunt realizate în așa fel încât să fie atinse țintele intermediare la 2024 și țintele finale din 2029. Acțiunile incluse în Planul de Comunicare sunt: evenimente care pot avea diferite teme, conținuturi, de la prezentarea Programului, prezentarea apelurilor și a informațiilor privind accesarea finanțării cu evenimente pentru beneficiari sau evenimente, întâlniri de lucru cu factori de decizie în dezvoltarea regională cum ar fi întâlniri cu comitetele constituite sau care urmează să fie constituite, este prevăzută realizarea unui newsletter în 2 ediții pe an care să fie transmis în formă electronică, campanii de comunicare prin mijloacele media, televiziuni, radio, panotaj exterior sau interior, presa scrisă sau mediul online, se propune utilizarea tuturor canalelor de comunicare disponibile astfel încât

să se ajungă la toate categoriile de grupuri țintă vizate pentru aceste mesaje, comunicate de presă în presa locală scrisă și în online, în toate cele 6 județe ale regiunii.

A fost realizat site-ul programului www.regiosudest.ro unde se găsesc informații aferente programului, unde sunt publicate toate apelurile, vor fi publicate informații privind proiectele depuse, privind rezultatele obținute. Au fost realizate cele două logo-uri, unul pentru program și unul pentru operațiunea strategică 2.2 Consolidarea Clădirilor Publice, s-au elaborat manualele de identitate vizuală, există un manual separat pentru acțiunea strategică menționată, acestea fiind disponibile pe site-ul programului. A fost elaborat Planul de acțiune pentru anul 2023 și 2024, cu luarea în considerare a țăntelor prevăzute pentru perioada 2024 conform Programului.

Dna Președinte al CM a făcut câteva observații:

- Fiind un program care se află în etapa de început, acțiunile de comunicare se vor concentra mai mult pe zona de informare. AM se află în etapa în care trebuie să informeze potențialii solicitanți de finanțare, se vor organiza seminariile de informare, ateliere de lucru așa cum s-a procedat și până acum.
- dânsa i-a rugat pe membrii CM să acționeze împreună pentru organizarea acestor evenimente de informare, pentru că, cel puțin în prima jumătate a anului 2024, Programul se va concentra foarte mult pe această zonă de informare în așa fel încât lumea să cunoască elementele de noutate. Proiectele finanțate prin 2021-2027 prevăd obligații mai stricte pentru beneficiar cu privire la activitatea de comunicare. Nu se pune în discuție posibilitatea de a aplica corecții pentru că nu a fost respectat manualul, dar există în RDC această opțiune, tocmai din nevoia finanțatorului de a pune în evidență importanța promovării finanțărilor. Se vor organiza niște întâlniri, chiar și tehnice, în care să fie explicată rigoarea comunicării pe partea de fonduri europene.

Dna Viorica Ani Merla, director executiv Direcția Dezvoltare și Fonduri Europene - Primăria Municipiului Constanța și administrator Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Constanța, a intervenit întrebând dacă, pentru proiectele etapizate, în contractele actuale de promovare se renunță la placa permanentă, panouri definitive și vor fi realizate în etapa a doua inscripționate cu 2021-2027.

Dna Mihailov a răspuns că această operațiune va fi în funcție de stadiul proiectului. Dacă există un proiect care este aproape de finalizare, se vor pune două plăci, una prin care se arată ca s-a finanțat prin programul 2014-2020 deoarece este obligatoriu, și alta pentru finanțarea acordată din Programul 2021-2027. Mesajul este că, indiferent cum, finanțarea din programul regional unde există un logo specific, unde sunt elemente de identitate vizuală, ele trebuie respectate.

DI Kasprzyk a intervenit spunând că aceste măsuri trebuie să fie simple, ca informațiile să poată fi înțelese de oricine. De ex, unele, plăci folosite au foarte multe informații inutile pentru cetățeanul care nu este cunoscător, conțin multe date, termene nerelevante pentru proiect, perioade de implementare care nu concordă cu cele reale, titlul proiectului care nu are niciun sens deoarece este copiat din cererea de finanțare. Adesea, în materialul de comunicare se face trimitere la denumirea obiectivului specific și nici Comisia Europeană nu are cel mai bun exemplu când e vorba de a redacta astfel de materiale.

De asemenea, a făcut apel către toată lumea să profite de flexibilitatea regulilor noii perioade pentru a simplifica această activitate. DI Kasprzyk a dat ca exemplu un proiect al unei instituții de educație, care poate fi denumită în mesaj "școală" în loc de „instituție de învățământ”, principiul este să se

încerce folosirea cuvintelor simple. În acest sens, sunt exemple bune din perioada anterioară ca de exemplu campania la TV pe POR a fost bună, concisă, scurtă. Dl Kasprzyk a încurajat beneficiarii să lucreze împreună, să profite de flexibilitate și să se gândească la publicul care citește, nu să citeze exact, să includă toate informațiile din indicatori.

Dl Kasprzyk le-a solicitat beneficiarilor să urmărească proiectele după ce sunt implementate, să vadă rezultatele și să comunice în legătură cu acestea, deoarece adesea, comunicarea despre proiect se referă la ce se va construi sau chiar ce s-a construit, dar nu și cui folosește proiectul. A precizat faptul că este important ca UE să fie prezentă ca să arate cetățenilor europeni că este un proiect european, dar contează și substanța, ce se afla pe acea placă.

De asemenea, a îndeamnat să se urmărească rezultatele proiectelor implementate în perioada 2014-2020, nu doar cele fazate, să se selecteze câteva proiecte și să se încerce formularea lor într-un limbaj accesibil și să se prezinte publicului rezultatele directe obținute ca urmare a implementării.

Dna Presedinte al CM i-a mulțumit domnului Kasprzyk pentru precizări, spunând că ceea ce trebuie făcut este să se vadă și adresabilitatea, adică mesajul să transmită mai mult decât informațiile tehnice, care uneori sunt prea tehnice, ceea ce contează este accentuarea adresabilității, cui servesc aceste proiecte, mesajul către cetățeanul care vrea să știe ce se întâmplă cu fondurile acestea și pentru cine sunt ele. Trebuie să se încerce, în măsura în care se poate realiza schimbarea modului de gândire care în România deja a devenit o realitate, din critici și negativisme în mesaje pozitive, sau măcar neutre dacă nu pot fi pozitive.

Dna Președinte al CM a mulțumit participanților pentru prezența, pentru activitatea desfășurată în cadrul reuniunii, a propus încheierea reuniunii și a anunțat deplasarea pentru a vizita proiecte implementate de Municipiul Focșani în cadrul POR 2014-2020.